יודעה, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 279 | Łódź, Wtorek, 5 grudnia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג, י"ז כסלו תרצ"ד | № 279

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

א „ווייסבוך" וועגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד

אבסטערפען (יט"א) דער היגער קאמיטעט צו פארטיידיגען די יודישע רעכט האט באר וואס ארויסגעגעבן א „ווייס־בוך" אין פראנצויזיש און פלעמיש אונטער דעם טיטעל „דאס דריטע רייך און די יודען".

דאס בוך ענטהאלט א רייכען דאקומענטען־מאטעריאל וועגען דער ענטרעכטונג פון די יודען אין דייטשלאנד, ווי אויך וועגען די בלוטיגע אנפאלען אויף יודען, וואס זענען פארגעקומען אין דייטשלאנד זייט היטלער איז געקומען צו דער מאכט. אלע דאקומענטען זענען גענומען פון בעגלויבטע קוועלען און איבערגעגעבן אהן ענדערונגען אויף קאמענטארען.

קאנפיסקירט דאס פערמעגען פון געוו. פרייסישען מיניסטעריאל־ראט בארט

בערלין, 4 (יט"א טעלעגראפיש) דאס פערמעגען פון געוו. פרייסישען מיניס־טעריאל־ראט בארט איז קאנפיסקירט געווארען. בארט האט געשפילט א גרויסע ראלע אויף דעם פראצעס פון די געוו. פרייסישע רעגירונג׳ וואס איז אראפגעווארפן געווארען פון פאפען׳ען און האט געפאדערט צוריקצושטעלען די פרייסישע רע־גירונג אין איהרע קאנסטיטוציאנעלע רעכט.

יאסער קהלה ווענדעט זיך נישט צום פעלקערבונד

בוקארעשט, (י.ט.א.) די בוקארעשטער קהלה האט פארעפענטליכט א קאמוניקאט, וועלכער לייקענט אפ די ידיעה, אז די יאסער קהלה האט בעשלאסען זיך צו ווענדען מיט א מעמאריאל צום פעלקערבונד וועגען די לעצטע אנטי־יודישע געשע־העניששען אין יאסי.

מחזיקי הדת
סאלנא 7.

זונטאג, פ׳ מקץ, 10/XII ד. י. קומט פאר א

חינוך־ספר־תורה־פייערונג

אין זאל „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20

תלמוד תורה
בזשעזשינער 23.

לטובת די 2 ת"ת: „מחזיקי הדת" (סאלנא 7) און תלמוד־תורה דאלטשטאט (בזשעזינער 23)

מיט דער בעטייליגונג פון דעפוטאט הרב לעווין (ריישע), פרעזעס פון אגודת־ישראל אין פוילען הרב איטשע מאיר לעווין (ווארשא), הרב הירשהארן (יאנאזשנע), פרעזעס דעפ. לייבעל מינצבערג און פרעזעס פישעל ליבערמאן און אנדערע. ערשטקלאסיגער ארקעסטער. איינשטודירטער כאר.

די גאלעריע איז רעזערווירט פאר פרויען. בעמערקונג: דאס נייהען די יריעות קומט פאר אין איינענעם לאקאל (סאלנא 7) מוצש"ק פ׳ וישב 6 א זייגער אוונד.

ביים נייהען די יריעות איז דער איינגאנג פאר פרויען פריי. בילעטען־פערקויף אין לאקאל פון „מחזיקי הדת" (סאלנא 7). אין תלמוד תורה בזשעזשינער 23. אין „בית יעקב" (שרודמיעסקא 32).

אכטונג בעזיצער פון אגראניטשניקעס!

אום צו שפארען די לאדזער בעפעלקערונג צייט און בעמיהונג האט די לאדזער עלעקטראכניע ערלויבט דעם יוד. אינוואלידען־ אלמנות־ און יתומים־פעראיין צעגעלניאנא 25 — טעלעפאן 191-78 צו עפענען

פערמיטלונגס־ביוראס

ווי עס ווערען אנגענומען

איינצאהלונגען פון די רעכנונגען פון אגראניטשניקעס

מיר גלויבען דאס עס וועט זיין א גרויסע פערלייכטערונג פאר יעדען בעזיצער פון אן אגראניטשניק, איינצאהלענדיג אין די ספעציעל פערטיילטע פונקטען אונטערשטיצענדיג גלייכצייטיג אזא וויכטיגע איניסטיטוציע. צוליב דעם קריזיס האבען מיר רעדוצירט דעם פרייז פון 35 אויף 30 גר. צו יעדען רעכנונג. מיר בעטען נישט צו צאהלען אין קיין פריוואט־ביוראס נאר אין אונזערע אנגעוויזענע פונקטען. דער פעראיין איז פאראנטווארטליך פאר׳ן געלד. מיר בעטען ביים איינצאהלען מיטצוברענגען דעם לעצטען רעכענונג.

לאדז אהן כשר פלייש!

דער ראבינאט האט אלע משגיחים און מנקרים צוריקגעצויגען פון די יאטקעס!

פון פרייטאג אן האבען די שעכטער נישט געשאכטען קיין בהמות אין די לאדזער שעכט־הייזער. אלע פליישען, וואס געפינען זיך אין די יאטקעס, אויסער עופות, זענען

טריפה!

ווער עס קויפט פון דעם דאזיגען פלייש, מוז פרעגען א שאלה אויף די כלים!

1099

יום ב׳ ט"ז כסלו תרצ"ד. ועד הרבנים לעדת לודז.

ארגאניזאציע „מזרחי" און תורה־ועבודה בעוועגונג.

היינט פינקטליך 8.45 אוונד קומט פאר אין זאל פון לאדזער שטאט־ראט (פאמארסקא 16)

א פייערליכע אקאדעמיע

געווידמעט דעם אולפבוי פון ארעליגיעזן א"י

מיט דער בעטייליגונג: פון טאמאשאווער רב, פרעזידענט פון „מזרחי" אין פוילען הרה"ג ר׳ שמואל הלוי בראט שליט"א, ד"ר ש.ב. פעלדמאן לאדז, הרב א. נייפעלד ווארשא און ד"ר א. גאטעסדינער לעמבערג. איינגאנג געגען איינלאדונגען

איבעראשענדע נייעס פאר דער לאדזער בעפעלקערונג!

ס׳איז קיין שום סוד פאר קיינעם, אז עס ווערט פערקויפט צו ביליגע פאבריקס־פרייזן די גוט־בעקאנטע גערויכערטע פליישען פון דער לאנגיעהריגער בעוו. עקזיסטירענדער פירמע פון

י. האנדעלסמאן
19 נארוטאוויטשא 19

ווייל די פירמע איז גוט בעקאנט מיט איהרע געשמאקפולע ווארשט־אויסארבייטונגען.

מיין וואורשט־פאבריק געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דיפלאמירטען מייסטער, וואס ארבייט אויס די בעסטע פליישען.

מיין לאקאל איז פריש רעמאנטירט לויט דער נייעסטער טעכניק.

אלס רעקלאמע

גיב איך צו צו יעדער פארציע אויפשניט אדער ווארשטלעך קרויט בחנם

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג י. האנדעלסמאן
נארוטאוויטשא 19.

לעבער

צו וועש און הענט־שקעס ווערן געמאכט

שרודמיעסקא 8.

וויכטיג פאר דער לאדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס׳איז ערעפענט געווארען דאס

אמבולאטאריום

ביים פעראיין „עזרת עניים"

נאדלודסא 8. טעל. 153-99

וואו ס׳ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ׳ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.

שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים

ווי אויך דענטיסטישע הילף

זשטשיקעס אין דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מינימאלען אפצאהל נעהמט אויך אן געבוירטען און אלע ארט אנאליזען. · מינימאלע אפצאה־לונגען. די פערוואלטונג.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוונד.

פאר גאלד, בריליאנטען, בזשושטעריע

און לאמבארד־קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

אלעקסאנדער פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

„לינת הצדק"

לאדז, ציגעל־נאס 17

דער פיזיקאליש טעראפעטישער קאבינעט איז טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אוונד און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר־ספעציא־ליסט, קווארץ־לאמפען, דיאטערמיע, סא־לוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פרייזען.

0279

DR. MED.

FAMILIER

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען

פיעטריקאווער 62

נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמ. און פון 6.30 ביז 7.30 בייטאג

די נייעסטע מאדעלן שיך פון די עלעגאנטסטע

אין א רייכען אויסוואהל בעקומט איהר נור ביי

A. Ogórek

ŁODŹ, ZAWADZKA 11.

קוזיסטען ווידער געפרובט אנצופאלען אויף יודען

יוד. זעלבסטשוץ געשטעלט א העפטיגען ווידערשטאנד

יאסי, 4 (יט"א טעלעגראפיש)

א באנדע קוזיסטישע כוליגאנעס האבען ווי־דער געפרובט שלאגען יודען. די יודישע זעלבסט־שוץ האט געשטעלט א העפטיגען ווידערשטאנד און די כוליגאנעס פונאנדערגעטריבען.

די פייערליכע אויפנאהמע פון ליטווינאוו'ן אין רוים

רוים, 4 (ספ. טעל.)

נעכטען נאכמיטאג איז ליטווינאוו אוועק אין אנ'אויטא צו בעזוכען די מערקווירדיגקייטען פון רוים.

אין אווענד האט מוסאליני געגעבען א מי־טאג לכבוד דעם גאסט, ביי דער אנוועזנהייט פון סאוויעטישען אמבאסאדאר אין רוים, פאר־זיצער פון סענאט, מיניסטארען, מלוכה־סעקרע־טארען און די העכערע בעאמטע פון אויסערן־מיניסטעריום.

רוים, 4 (ספ. טעל.)

דער קעניג האט היינט אויפגענומען ליט־ווינאוו'ן אויף אנ'אודיענץ.

די פאנאייראפעאישע קאנפערענץ

ווין, 4 (סב. טעל.)

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער פאנ־אייראפעאישע קאנפערענץ, האט גראף קודענהאווע־קאלערגי אין זיין רעדע אויסגערעכענט א רייה אנגעזעהענע פערזענליכקייטען, וועלכע האבען געשטיצט די פאנאייראפעאישע שטרעבונג. דאביי האט ער אויך אנגערופען דעם געוו. פרעזעס פון דייטשען רייכסטאג פאוועל לעבע, וועלכער איז איצט ארעסטירט.

די דאזיגע ווערטער האבען ארויסגערופען א שטורמישע מאניפעסטאציע.

אלגעמיינע ציוניסטען אין לעטלאנד

גרינדען א קבוצה אין א"י, אויפ'ן נאמען פון חיים וויצמאן

ריגע (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן 60 יעהריגען געבורטסטאג פון ד"ר חיים וויצמאן האבען די אלגעמיינע ציוניסטען אין לעטלאנד בע־שלאסען צו גרינדען אויף זיין נאמען א קבוצה און האבען זיך שוין געמעלדעט צום קרן־קימת מיט א בקשה אויסצושטעלן א געהעריגען שטח ערד.

אנגעשטרענגטע לאגע אין שפאניען

מאדריד, 4 (סם. טעל.)

דער פרעזידענט פון דער רעפובליק האט פערעפענטליכט א דאקומענט, וואס ווערט צוגע־גרייט דורכ'ן מיניסטארען־ראט ווען איינפיהרען אין לעבען אין גאנץ שפאניען א צושטאנד פון פערשטארקטער שוץ.

די פיהרער פון דער רעפובליקאנישער פארטיי האבען אפגעהאלטען א זיצונג, אויף וועלכע עס איז בעשלאסען געווארען, אז אלע מיניסטארען, וועלכע רעפרעזענטירען אין דער רעגירונג די לינקע פארטייען, זאלען זיך אנזאגען אין דימיסיע.

די דימיסיע פון דיזעלבע מיניסטארען, וואלט געהייסען, פאקטיש די דימיסיע פון גאנצען קאבינעט.

ווייטער אינפארמירט מען, אז דיזעלבע דער־מאנטע גרופירונגען האבען געוואלט עצה'ן דעם פרעזידענט פונאנדערצולאזען דעם פארלאמענט, נאך איידער ער ווערט צוזאמענגערופען.

מאדריד, 4 (סב. טעל.)

עס זענען דא געווארפען געווארען 2 באמ־בעס אויף 2 קאפעען. די באמבעס האבען אויפ־געריסען און פעראורזאכט גרויסע היזקות. מען רע־כענט אז די באמבעס האבען געווארפען די שטרייקענדע קעלנערס.

מאדריד, 4 (סב. טעל.)

א גרופע פון צוויי טויזענד דעמאנסטראנטען האבען בעווארפען מיט שטיינער דעם קאסינא אין וועלכען עס געפינט זיך דער קלוב פון די רעכטע.

די פאליציי און די ציוויל־גווארדיע האבען פונאנדערגעטריבען דעם המון.

די וואהלען אין שפאניען

פאריז, 4 (סב. טעל.)

פון מאדריד איז מען מודיע, אז די זונטאג־דיגע פארלאמענט־וואהלען זענען אין שפאניען אדורך זעהר שטורמיש.

דער ענטגילטיגער רעזולטאט פון די וואהלען איז נאך נישט בעקאנט.

ווי עס האבען ערקלערט איינעגע סאציאליס־טישע אנפיהרער, איז בעת געשלעגען מיט די רעכטע ביי די וואהלען געפינען געווארען אנ'אפ־שריפט פון א בריף פון שפאנישען עקס־קעניג אלפאנס, וועלכע רופט מען זאל צוריקשטעלען די מאנארכיע.

דייטשע דעמאקראטען אין דער טשעכאסלאוואקיי געגען אנטיסעמיטיזם

פראג (יט"א) די דייטש־דעמאקראטישע פרייהייטס־פארטיי אין דער טשעכאסלאוואקיי פערעפענטליכט אנ'אויפרוף, וואס זיין ערשטער פונקט לויטעט צוו. אנד.: „א דייטש איז יעדער, וואס בעקענט זיך צום דייטשטום. דעם אנטיסעמיטיזם, וואס שטיצט זיך אויף דעם פרינציפ פון ראסע אדער רעליגיע, ווארפען מיר ענטשידען אפ".

ערפאלגרייכע באיקאט־אקציע פון די דייטשע סחורות אין לעטלאנד

ריגע (יט"א) דער אנטי־דייטשער באיקאט האט אין לעטלאנד שוין בעוויזען צו געבען ממשות'דיגע רעזולטאטען. פון די סטאטיסטישע דאטען איז צו זעהען, אז אין פערגלייך מיט'ן חודש אק־טאבער 1932 זענען היי־יאהר פאר דעם זעלבען חודש איינגעפיהרט געווארען פון דייטשלאנד קיין לעטלאנד מיט 65 פראצ. ווייניגער סחורות.

דער קאמיטעט פאר אנטי־דייטשען באיקאט אין לעטלאנד פיהרט א שארפען קאמף געגען די יעניגע סוחרים, וועלכע ווארפען זיך נישט אונ־טער די באיקאט־לאזונגען.

3 אראבישע עקזעקוטיוו־מיטגלידער אנערקענט פאר שולדיג

אין בעטייליגען זיך אין דער פערבאטענער דעמאנסטראציע

ירושלים, 4 (יט"א טעלעגראפיש).

3 מיטגלידער פון דער אראבישער עקזע־קוטיוו, זענען אנערקענט געווארען פאר שולדיג אין ארגאניזירען און בעטייליגען זיך אין דער פערבאטענער דעמאנסטראציע.

דער געריכטס־זאל איז געוועזען פול געפאקט פון אראבער. די פערטיידיגער האבען געפרובט צו בעווייזען, אז זיי האבען געהאט רעכט זיך צו בעטייליגען אין דער דעמאנסטראציע און האבען נישט געהערט צענען דער פאליציי. דער פסק־דין וועט ארויסגעטראגען ווערען אין א צייט שפעטער.

בעת'ן ארויסזאגען די דעציזיע פון געריכט, האבען זיך געהערט אויסרופען לכבוד די אראבישע נאציאנאלע מערטירער. צו קיין אינצידענ־טען איז נישט געקומען.

נאך איין אטענטאט אויף די רעכט

פון די יודישע דאקטוירים אין דייטשע קראנקען־קאסעס

בערלין, (יט"א) פון 1. יאנואר 1934 גע־העט איין אין קראפט נייע בעשטימונגען וועגען אויסצאהלען די געהאלטען די דאקטוירים, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין די קראנקען־קאסעס אין דייטשלאנד. לויט די נייע בעשטימונגען וועלען די דאקטוירים נישט בעקומען מעהר זייערע גע־האלטען דירעקט פון דער מלוכה־קאסע, נאר פון פעראיין פון די קראנקען־קאסעס דאקטוירים. די דאזיגע פארשריפטען פערערגערן די לאגע פון די יודישע דאקטוירים, ווייל עס איז פארהאן א געפאהר, אז דער דאקטוירים־פעראיין וועט ביים אויסצאהלען די געהאלטען זיך מעהר רעכענען מיט מאטיוון פון ראסען־פאליטיק, ווי מיט דער צאהל פאציענטען, וועלכע זענען בעהאנדעלט געווארען דורך די יודישע דאקטוירים.

אנטיסעמישע דעמאנסטראציע פון געשווארענע ריכטער

בוקארעשט, (יט"א) דא האט זיך אנגע־הויבען דער פראצעס פון עמיל סיאנקו, וועלכער האט דער'הרג'עט דעם יודישען גוטבעזיצער טיט־לער, אזוי ווי מען האט מורא געהאט פאר אגי־טאציע און אנטיסעמיטישע אונרוהען האט די פא־ליציי ארומגערינגעלט דאס געריכט און קיינעם נישט אריינגעלאזט.

ווען עס האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס, האט דער עולם און אויך א טייל פון די געשווארע־נע ריכטער געמאכט א מאניפעסטאציע פאר'ן בעשולדיגטען.

דער פראצעס איז אפגעלעגט געווארען ביז דעם 29־טען מערץ 1934.

„אסימילאציע איז דער קוואל פון אנטיסעמיטיזם"

גרויסע רעדע פון פראפ. חיים וויצמאן אויף א מיטינג לכבוד איהם אין לאנדאן

לאנדאן.

אויף דעם ריזען־מיטינג, וואס די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט איינגעארדענט אין לאנדאן לכבוד דעם ד"ר חיים וויצמאן, זענען ארויסגע־טרעטען מיט בעגייסטערטע רעדעס לייד' ערליי, ראבינער נאלדבלום, פראפ. בראדעצקי און בן גריון.

צום סוף האט ד"ר וויצמאן געהאלטען א גרויסע רעדע, אין וועלכע ער האט געזאגט:

„די דיסקוסיעס און רעדעריייען פון די ציו־ניסטען מיט 30 יאהר צוריק זענען היינט מעהר נישט קיין טעאריעס. די דיאגנאזע אונזערע ביל־דעט היינט צו טאג דעם יסוד. ווען מיר זאלען למשל אוועקשטעלען די פראגע פונ'ם אנטיסעמי־טיזם, ווארום האט מען אונז פיינד? האבען מיר ציוניסטען א קלארע פראגע און א קלארע תשובה. אבער פאר אנדערע איז דער ענין געווען פערנעבעלט. ערשט די דייטשע לאגע האט אויס־געדעקט דעם נאקעטען אמת. זי האט בעוויזען, אז מיר זענען געווען גערעכט.

יודען, זאגט ווייטער ד"ר וויצמאן, זענען בעוואוינט צו זוכען סבות פאר דעם אנטיסעמיטיזם. זיי ווילען אויסרעכענען פערשידענע אורזאכען פון דעם ארשפרונג פונם אנטיסעמיטיזם. איך האלט אז מען דארף פאר'ן אנטיסעמיטיזם נישט זוכען קיינע סבות עס איז פאראן נאר איין גרונד, ווייל וואלט דאס נישט געווען אזוי איז דאך א קשיה: ווי אזוי איז עס מעגליך, אז אין משך פון דעם 2000 יעהריגען אנטיסעמיטיזם זאל ער זיך תמיד איבערחזר'ן אין די זעלבע פארמען. ער האט תמיד די זעלבע ערשיינונג, איז עס מעגליך, אז איין אידערהאלונג זאל זיין דער פועל יוצא פון אזוי פיל סבות? דער אמת איז, אז ס'איז דא נאר איין סבה און די סבה זענען מיר אליין.

יודען ווילען נישט שטארבען

מיר יודען האבען זיך איינגעשפארט און ווילען נישט שטארבען. טראץ אלע פערפאלגונגען עקזיסטירען מיר. און מיר זענען גאנץ אנדערש ווי אנדערע. מיר זענען צושפרייט און צוזיהט, מיר זענען אומעטום א מצוה צווישען א רוב. דער גע־זעץ זאגט, אז א מעוט מוז זיך צופאסען צו דעם רוב. די מינאריטעט מוז פאלגען די מאיאריטעט. זי מוז זיך אונטערגעבען און מיר בלייבען דאך יודען. פיל פון אונז האבען שוין אפילו אפגעזאגט אונזער לעבען און ערקלערט, אז קיין יודען זענען מעהר נישט. מיר זענען דייטשען, פראנצויזען, ענגלענדער א. אז. וו., פון מאזאאישען גלויבען. אבער ס'העלפט נישט. די וועלט פערשטעהט נישט אזא מין פשט. זיי ווייסען, אז מיר זענען יודען און זיי פערשטעהען נישט, ווארום מיר ווערען נישט פערשוואונדען. מחמת דעם קוקט מען אויף אונז מיט חשד און פון חשד ביז שנאה איז אייגענטליך נור איין טריט. דאס איז דער גורל פון אונזער געשיכטע. דאס איז די סיבה פון דעם אנטיסע־מיטיזם.

פון אלע אנטיסעמיטען האט המן צום בעס־טען דעפינירט דעם אנטיסעמיטיזם. ער האט נישט געהערט פון יודישער עקאנאמישער און פאליטי־שער הערשאפט. ער האט זיך נאר בעקלאגט פאר אחשורוש'ן — ישנו עם אחד מפוזר ומפורד במדינות מלכותך ודתיהם שונות — עס איז דא א פאלק א מיעוט, וואס איז צושפרייט אין דער אימפעריע און וואס וויל בשום אופן נישט אויפגעבען זיין עקזיסטענץ... אט דאס איז די סבה.

עמאנציפאציע און זעלבסט אפנארעריי

מיר יודען, זאגט ווייטער ד"ר וויצמאן, זענען נישט געווען בענוג קלוג. ווען מען האט אונז געגעבען עמאנציפאציע, האבען מיר זיך געפרעהט. מיר האבען געקלערט, אז די גאולה איז געקומען. דער אמת איז, אז דעמאלט איז די וועלט געווען פונקט אזוי אנטיסעמיטיש ווי איצט. די וועלט האט אונז עמאנציפירט, נישט ווייל זי האט מיט אונז מיטגעפיהלט, נישט ווייל זי האט אונז געוואלט בעפרייען, נאר ווייל אזוי האט דעמאלט געפאדערט איהר אייגענע סיסטעם.

די וועלט איז דעמאלט געווען ליבעראל און עס האט זיי די לאגיק דיקטירט, אז די יודען מוז מען עמאנציפירען, כדי עס זאל נישט זיין קיין סתירה אין דעם ליבעראליזם זייערען. די עמאנ־ציפאציע איז געקומען פון שכל, אבער נישט פון הארץ, נישט פון די טיפענישען פון זייער נשמה.

די עמאנציפאציע איז געגעבען געווארען נאר צום יחיד. מען האט איהם געזאגט, אז ער קען ווערען א מייל, א גליד פון דער געזעלשאפט, בירגערשען וועלכער ער לעבט. אבער מען האט אוועקגערויבט די יודקייט פון זיין פאלק. זיין נאציע איז פערשוואונדען. די יודען ווידער האבען זיך גע־פרעהט מיט אט דער מתנה און גענומען איינ־רעכטען זייער לעבען לויט דער דאזיגער אויפפאסינג און ווייזען, אז זיי זענען נישט מעהר ווי יחידים און האבען קיין געמיינזאמעס נישט מיט א וודאי פאלק, וואס לעבט שוין נישט. בעזונדערס איז זייער דאזיגער פראצעס איבערגאנגען אין מערב־אייראפא ועל כולם אין דייטשלאנד.

דייטשע יודען האבען זיך געזוכט צו דער־ווייטערן פון דיזערע פוילישע יודען, פון די אסט־יודען. די יודען האבען די פעלקער פון דער וועלט צוגעוואוינט צו דעם רעיון, אז עס איז נישטא קיין יודיש פאלק. איז געקומען היטלער און אגט אז אפילו א יודיש־אפשטאמיגער פון עטליכע דור־רות צוריק איז א יוד. ער ערקלערט, אז עס איז דא א יודישע ראסע, און די עמאנציפאציע איז זיך צופאלען.

אסימילאציע א מקור פון אנטיסעמיטיזם

איך האלט, זאגט ד"ר וויצמאן, אז אסימי־לאציע, אין דער העכסטער מדרגה, איז א מקור פון אנטיסעמיטיזם. אונזערע אסימילירטע יודען האבען געזוכט צו גרייכען גאר ווייט. משדך זיין זיך מיט דער גוי'שער אריסטאקראטיע איז געווען גרע־סער ווי מיט א גרויסען רב. און די האבען געזוכט, אז דווקא די [illegible] טראדיציע בילדען א געשלאסענע קאסטע און קו־קען מיט פעראכטונג אויף די אויפגעקומענע, וועל־כע רייסען זיך אריין אין זייערע רייהען.

מיר ווייסען, אז היינט איז עס אין דייטשלאנד און מארגען ערגעץ אנדערש. מיר ווייסען, אז עס קען פאסירען אומעטום, אזוי לאנג, ווי מיר וועלען נישט האבען א לאנד מיט אנ'אייגענעם פאס. דעריבער איז דער ציוניזם א פראגע פון טויט אדער לעבען פאר דעם יודישען פאלק.

דייטשע אימיגראציע=פאליטיק וועט זיך שטיצן אויף ראסען=יסודות

בערלין. (יט"א) אין א פרעסע-קאמוניקאט, וואס איז פארעפנטליכט געווארן דורכ'ן אינערן-מיניסטער ד"ר פריק, ווערט מיטגעטיילט, דאס אין קורצן וועט ערשיינען א נייער אימיגראציאנס=געזעץ. וואס וועט זיך שטיצן אויף ראסען=פרינציפ און וועט נישט ערלויבן די יודען אריינצוקומען אין לאנד.

דער מיניסטער בעטאנט אין זיין ערקלערונג די נויטווענדיגקייט צו בעשיצן די דייטשע קולטור, דאס דייטשע לעבען און „דעסטרוקטיווען יודישען איינפלוס", פון דעם טאן, אין וועלכען דער קאמוניקאט איז געשריבען, קאן מען דרינגען, אז די דייטשע רעגירונג בעניים ווידער די אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע, וואס איז אויף דער צייט פון די וואהלען אויף א געוויסער מאס אפגעשוואכט געווארען.

אויך אויף דער בוך-אויסשטעלונג, וואס איז נאר וואס געעפענט געווארען אין בערלין אונטער דער אויפזיכט פון דער רעגירונג איז געשאפען געווארען א ספעציעלע סעקציע צו פראפאגירען די ראסען-ריינהייט.

איינהייטליכער יודישער בלאק צו די פארלאמענט-וואהלען אין רומעניען

בוקארעשט, 4 (יט"א טעלעגראפיש)

צו די קומענדיגע פארלאמענט-וואהלען, איז צום ערשטען מאל געקומען צו אן איינהייטליכען יודישען בלאק. די ציוניסטען האבען זיך פאראייניגט מיט די אסימילאטארען.

אמעריקאנער עקספארט קיין ראטענפערבאנד ווערט פינאנסירט

וואשינגטאן, 4 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון „דשורנאל אוו קאמערץ" איז ענטשטאנען א פראיעקט צו שאפען א באנק, וואס האט דעם ציל צו פינאנסירען דעם אמעריקאנער עקספארט קיין ראטען-פערבאנד.

די אמעריקאנער עקספארטעריען, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אין די האנדעלס-בעציהונגען מיט ראטען-פערבאנד זאלען איינצאהלען 100 מיליאן דאלאר אלס גרונד-קאפיטאל פאר דער דאזיגער באנק.

באך אזא סומע זאל איינצאהלען א צווייטע גרופע קאפיטאליסטען.

פאנאמעריקאנישער קאנגרעס

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.)

פון מאנטעווידעא איז מען מודיע וועגען דער ערעפענונג פון פאנאמעריקאנער קאנגרעס.

דער פרעזידענט פון אורוגוויי, טערא, האט אין זיין ערעפענונגס-רעדע אונטערגעשטראכען די נויטווענדיגקייט צו ליקווידירען דעם קאנפליקט איבער גראנטשאנא און אויסצוארבייטען א געמיינזאמען צאל-טאריף.

די רעגירונג פון קובא האט פארגעלעגט צו ענדערען די אינטערווענץ-פאליטיק פון אמעריקא אין די אינערליכע ענינים פון קובא און אנדערע רעפובליקען פון מיטעל-אמעריקא.

די נאציאנאליסטען האבען געפרובט צו מאכען א מאניפעסטאציע, נאר פאליציי האט געשטערט.

אומרוהען אין אירלאנד

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.)

פון דעבלין איז מען מודיע וועגען א שטארק אנגעשטרענגטע פאליטישע סיטואציע אין גאנץ אירלאנד.

אין מאנכע ערטער זענען אויסגעבראכען גאסען=קאמפען צווישען „בלויען העמדעל" און די רעפובליקאנער.

פון אנדערע ערטער מעלדעט מען וועגען בארריקאדען, וואס זענען אויסגעבויט געווארען אין די גאסען און איבערגעריסען דעם טעלעפאן- און טעלעגראף-פערקעהר.

א גרויסע שרפה איז סטאמבול

וויען, 4 (ספ. טעל.)

פון סטאמבול איז מען מודיע, אז בעכטען האט אויסגעבראכען א שרפה, וואס האט זיך צוליב'ן שטארקען ווינד, בליץ-שנעל פערשפרייט.

דער יוסטיץ-פאלאץ איז אין גאנצען פערברענט געווארען. דער בעריהמטער מעטשעט „איא סאפיא" שטעהט אין סכנה פערברענט צו ווערען.

עס זענען פערברענט געווארען ווערטפולע ארכיוון פון הונדערטער יאהרען.

צוויי מענשען זענען אומגעקומען אין די פלאמען.

אונגארישע סטודענטען זאגען אז א פאר שארפערע אנטיסעמיטישע קאמף

בודאפעשט (יט"א) פאליציי האט בעפרייט פון ארעסט 39 אנטיסעמיטישע אקאדעמיקער, וואס זענען איינגעזעצט געווארען פאר א פאלגע אויף יודישע דורכגעהער. געגען די אקאדעמיקער ווע"ט אבער פערפיהרט א גערייכטליכע אקציע נישט בלויז פאר שטערען די עפענטליכע רוה, נאר אויך צוליב דעם אנטי-רעגירונגס-כאראקטער פון די אומרוהען, די עקסצעדענטען האבען גערופען געזאנגען אויסרויפען געגען פרעמיער געניראל געמבעש אלס יודען-בעשיצער" א. ד. גל.

דער בילדונגס-מיניסטער האט ערקלערט, אז די רעגירונג האט בדעה צו בעפרידיגען די גערעכטע וואונשען פון דער יוגענד, די איז אבער פונקט אזוי דעצידירט צו זיכערען די שטודיען-פרייהייט פון די יודישע אקאדעמיקער און צו בעפרייען די סטודענטנשאפט פון די שעדליכע איינפלוסען, וואס קומען מחוץ פון איהרע רייהען.

גלייכצייטיג האבען אבער די אונגארישע אקאדעמיקער פערשארפט דעם קאמף געגען די יודישע סטודענטען, דראהענדיג, אז זיי ווילען די זעלבע מאסמיטלען, וואס לגבי די יודען, פארערען אויך לגבי די געטויפטע יודען צווישען דער סטודענטענשאפט.

די טעטיגקייט פון דער בעלגישער רעגירונגס=קאמיסיע

צו פארשען די לאגע פון די יודישע פליטים אין בעלגיען

בריסעל (יט"א). די בעלגישע רעגירונג האט, ווי יט"א האט שוין מיטגעטיילט, בעשטימט א ספעציעלע קאמיסיע, כדי אויסצופארשען די לאגע פון די יודישע פליטים פון דייטשלאנד. צו דער קאמיסיע פון 5 פערזאן, וואס איז טעטיג אונטער'ן פארזיץ פון קאסטערמאן – דעפארטאמענט-דירעקטאר אין אויסערן-מיניסטעריום געהערט אויך דער פארזיצער פון יודישען הילפס-קאמיטעט פאר די דייטשע פליטים אין בריסעל, מאקס גאטשאלק.

די קאמיסיע האט אלס אויפגאבע 1) אויסצופארשען די לאגע פון די פליטים, 2) אנצונעמען מיטלען פאר עווענטועלער הילף פאר זיי און 3) פעסטצושטעלען זייער יורידישען מצב אין בעלגיע בנוגע אזיל-רעכט און רעכט אנצונעמען ארבייט.

אין איינער פון די לעצטע זיצונגען פון דער קאמיסיע האט זיך אויך בעטייליגט דער הויך=קאמיסאר פאר די דייטשע פליטים ביים פעלקער-בונד ה' מאקדאנאלד. לויט דער שאצונג פון דער קאמיסיע געפינען זיך איצט אין בעלגיען בערך 20.000 דייטשע יודישע פליטים.

דעמאסקירט די רכילות=העצע

געגען דעם יודישען לייטער פון א פראנקפורטער ווארען-הויז

בערלין (יט"א) דער לייטער פון ווארען-הויז אין פראנקפורט קורט אראן, געגען וועלכען עס איז געפיהרט געווארען, ווי יט"א האט שוין מיטגעטיילט, א שענדליכע העצע אינטער דער בעשולדיגונג פון אונמאראלישע פארשלאגען צו אן ארים מיידעל, איז שוין בעפרייט געווארען פון „שוץ-ארעסט" און ליגט איצט קראנק ביי זיך אין דער היים.

עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז די בעשולדיגונגען געגען איהם זענען פולשטענדיג גרונדלאז און די שטאמען פון א פלוג-בלעטעל, וואס איז פערשפרייט געווארען דורך א לאקאלער נאציאנאל סאציאליסטישער ארגאניזאציע און איז איבערגעדרוקט געווארען דורך דעם נאציאנאל-סאציאליסטישער פרעסע.

אראן, וועלכער איז א לייטער פון איינעם פון טיק'ס ווארענהייזער, איז א גוי. פראנט-וועלכע אין איינער פון די לעצטע יודען, וועלכע זענען געבליבען בעשעפטיגט אין דער פירמע.

דער הויפט-דירעקטאר פון ווארענהויז האט צונויפגערופען א פערזאמלונג פון גאנצען פערסאנאל, וועלכען ער האט מיטגעטיילט, אז די בעשולדיגונגען געגען אראן זענען אבסאלוט פאלשע (און) דערביי וועט אראן ווייטער זיין טעטיג אין דער פירמע.

שלום אש'ס קאנדידאטור אויף דער נאבעל-פרעמיע

ווילנע (יט"א) די צענטראלע פערוואלטונג פון דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט האט בעשלאסען ארויסצושטעלען די קאנדידאטור פון שלום אש פאר דער נאבעל-פרעמיע פון ליטעראטור פאר'ן יאהר 1934.

געשטארבען דער עספעראנטא-טוער פעליקס זאמענהאף

ווארשא, 4 (יט"א טעלעפאניש)

אין עלטער פון 65 יאהר איז היינט געשטארבען דער בעקאנטער עספעראנטא-טוער פעליקס זאמענהאף, א ברודער פון עספעראנטא-שעפער – ד"ר זאמענהאף.

בעקעמפונג פון אנטיסעמיטיזם אין גריכענלאנד

סאלאניקי (יט"א) פאר בעטייליגען זיך אין אן אנטי-יודישער דעמאנסטראציע זענען צוויי גריכישע זעלנער דורך דער מיליטער-שפיץ מאסט בעשטראפט געווארען יעדער צו 30 טאג הארבען ארעסט.

דער קאמענדאנט פון דריטען ארמעע-קארפוס וואס סטאציאנירט אין סאלאניקי, האט ארויסגעגעבען א פערבאט פאר מיליטער-לייט, אפיצירען, און מאנשאפט, צו געהערען צו דער אנטיסעמיטישער ארגאניזאציע „ע.ע.ע.", וואס האט זיך, ווי בעקאנט, פראקלאמירט אלס גריכישע נאציאנאל-סאציאליסטישע פארטיי.

יק"א דעמענטירט אפיציעל די קלאנגען

וועגען פלאן צו בעזעצען 300 טויזנט יודען אין ארץ=ישראל

פאריז (יט"א) אויף דער אנפראגע פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור מכוח דער מעלדונג, וואס איז ערשינען אין דער צייטשריפט „דער שטירמער" וועגען די בעמיהונגען פון דער י.ק.א. צו בעזעצען 300 טויזענד יודען אין עמעק, האט די צענטראלע פון י.ק.א. אפיציעל מיטגעטיילט, אז זי האט זיך קיינמאל נישט בעשעפטיגט מיט אזא פלאן און דער פראיעקט, וואס ווערט בעריכטעט דורך דער דערמאהנטער צייטשריפט, איז איהר פולשטענדיג אונבעקאנט.

פון דער יודיש סאוועטישער ליטעראטור

מאסקווע (יט"א) דער פערלאג „עמעס" אין מאסקווע האט אנגעהויבען ארויסצולאזען א „שול-ביבליאטעק", אין וועלכער עס וועלען איינגעשלאסען ווערען געקליבענע ווערק פון יודישע, רוססישע און אייראפעאישע שרייבער.

פון איצט זענען אין דער „שול-ביבליאטעק" ארויס פון דרוק ווייסענבערגס „שטעטעל" און „דור הולך ודור בא" און א ביכעל ערצעהלונגען פון דוד פינסקי. דער טעקסט אין בידע ביכלעך איז פערקירצט. פון די ביכלעך איז דערוויילעט געווארען אלץ, וואס עס שטימט נישט מיט דער אידעאלאגישער ריכטונג פון דער סאוועטישער פעדאגאגיק און מיט דער סאוועטישער ליטעראטורישער ריכטונג. די ארויסגעגעבענע ווערק זענען אויך בעגלייט מיט אויסשעפענדיגע פארעדעס, אין וועלכע עס ווערט געגעבען א קריטישע אפשאצונג פון די געדרוקטע ווערק און מיט בעמערקונגען, וואס העלפען דעם שילער פונאנדערצוקלייבען זיך אין דעם אינהאלט פון ווערק, ווי אויך צו אריענטירען זיך אין דעם גייסט פון דער צייט און פון דער קולטור, אין וועלכער די געגעבענע ערצעהלונג איז געשריבען געווארען.

אזוי ווי דעם יונגען יודישען לעזער אין סאר וויעטען פערבאנד זענען אבסאלוט פרעמד א סך בעגריפען און מנהגים פון פריהערדיגען יודישען לעבען און אזוי אויך א סך ווערטער זענען איהם איניאנצען אונבעקאנט, זענען די ביכלעך בעגלייט מיט בעמערקונגען, וואס דערקלערען דעם שילער די בעדייטונג פון אזעלכע ווערטער און בעגריפען ווי „הכנסת כלה", „נדן", „פעסעאוצעס" א. ד. גל.

די יודישע סעקציע ביים קאמיטעט פון די סאוועטישע שרייבער אין ווייסרוסלאנד צוזאמען מיט די רעדאקציעס פון מינסקער „אקטיאבער" און דעם מינסקער זשורנאל „שטערן" האבען בעשטימט זיבען פרעמיעס פאר די בעסטע רעצענזיעס פון ווישט-פראפעסיאנעלע קריטיקער וועגען די ווערק פון יודישע סאוועטישע שרייבער.

אויף א ליטערארישען אוונט, וואס דער יודישער שרייבער קוויטקא האט דורכגעפיהרט מיט קינדער-לייענער אין כארקאוו, זענען די קינדער ארויס מיט טענות צו די יודישע שרייבער פון קינדער-מעשה'לעך, למאי איז זייערע מעשה'לעך איז פארהאן צו ווייניג פאנטאזיע.

„זאל מען אונז אויסמאלען די צוקונפט". „מיר ווילען אלץ וויסען, מען דארף בעשרייבען די ימים, די העכסטע בערג, די ווייטסטע לענדער" — האבען די קינדער געפאדערט.

עסטרייכישער אנטיסעמיטיזם איז פארמארש

וויען (יט"א) די עסטרייכישע רעגירונג האט די גאנצע צייט אפיציעל נישט דעקלארירט איהר האלטונג צו דער יודישער פראגע און צום וואקסענדען אנטיסעמיטיזם, וועלכער ווע"ט געשטיצט און פראפאגירט אויך דורך דער רעגירונגס-פרעססע. צום ערשטען מאל האט די טענ דער עסטרייכישער קולטוס-מיניסטער ד"ר שושניג אין אן אינטערוויאו מיט א פראנצויזישען זשורנאליסט (אין דער מאנאט-שריפט „רעווי דע וויזהאן" פון סענאטאר דע זשוּווענעל) בעריהרט אויך די יודען-פראגע אין עסטרייך. דער בונדעס-מיניסטער שושניג האט ערקלערט:

„מען טאר נישט רעדען סתם פון אנטיסעמיטיזם אין עסטרייך, כדי צו פערשטעהן די דאזיגע בעוועגונג מוז מען קענען די עסטרייכישע פערהעלטענישען און מען דארף דערביי מאכען א חילוק צווישען די איינגעזעסענע יודען, וואס האבען שוין ערווארבען זיך פעדינסטען פאר וויען און גאנץ עסטרייך און צווישען די צוגעוואנדערטע יודען, וועלכע האבען — מיט אויסנאהם פון א פאר אינטעליגענטען — געווירקט דעסטרוקטיוו, און איצט שטעהען מיר פאר א נייער סכנה, צו בעקומען נאך א צושטראם אויך פון דייטשלאנד, דאס איז שוין צו פיל".

פון די דאזיגע אויספיהרונגען איז צו זעהען, אז דער קורס פון דער רעגירונג ווענדעט זיך דערווייל בעיקר געגען די אז. גער. „מזרח-יודען". געוויסע פאקטען בעשטעטיגען די דאזיגע השערה. אזוי, למשל, האבען די דאקטוירים פון די מלוכה-שפיטאלען אויף אן אפיציעלער אויפפאדערונג זיך פערדעגעסטרירט אין „פאטערלענדישען פראנט" אין א פאר טעג ארום איז אבער אנגעקומען די אפיציעלע מיטטיילונג, אז די יודישע דאקטוירים (עסטרייכישע בירגער), וואס שטאמען פון מזרח-יודענטום זענען נישט אויפגענומען געווארען אלס מיטגלידער אויך נישט אזעלכע יודישע דאקטוירים — אפילו אלטע איינגעזעסענע עסטרייכער — וואס האבען אמאל געהאט א שייכות צו דער סאציאל-דעמאקראטישער פארטיי. עס איז אויך פעסטגעשטעלט, אז קריסטליכע דאקטוירים שיקען נישט מעהר קיין פאציענטען צו יודישע ספעציאליסטען און יודישע מעדיציך-פראפעסארען.

אין „פאטערלענדישען פראנט" האט זיך בעשאפען לעצטענס א ספעציעלער אנטיסעמיטישער סעקטאר אויף צו מאכען דעם „פראנט" גאנץ ריין פון יודען און אויף אדורכצועצען ביים גאנצען פאטערלענדישען פראנט אן אנטיסעמיטישען קורס מיט אן אלגעמיינער נומערוס-קלאוזוס-פאליטיק געגען יודען בכלל.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
עלע ארט צנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

לאָדז
5 דעצעמבער 1933

„נײַער פאָלקסבלאַט“

לאָדז
5 דעצעמבער 1933

נאַציאָנאַליזם פון דער ענדעציע און נאַציאָנאַליזם פון דער סאַנאַציע

די ענדעציע איז ברוגז אויף דער רעגירונג פון דער סאַנאַציע, הלמאַי זי האָט בײַ איהר, דער ענדעציע, עקספּראָפּריאירט דעם צונאָמען „נאַציאָנאַל“, וואָס איז דאָך איהר אייגענטום פון יענעם מאָמענט, זינט פּוילען איז פאַרטיילט געוואָרן אויף פּאַרטייען.

„שמא מילתא“ — אַ נאָמען האָט אַ גרויסען באַטייט, בפרט דאָך דער נאָמען „נאַציאָנאַל“ אין דער היינטיגער צייט פון צעוישעטען נאַציאָנאַלען עגאָאיזם בײַ אַלע פעלקער.

דער נאָמען סאַנאַציע איז שוין טאַקע אַ ביסעל אַנאַכראָניזם, וואָרום דער פּראָצעס פון היילען און געזונט מאַכען קען דאָך נישט געדויערן אין דער אומענדליכקייט. אויב נאָך אַזאַ לאַנגער קוראַציע דאַרף נאָך דער פּוילישער אָרגאַניזם אַלץ האָבען סאַנאַציע־מיטלען, איז עס דאָך אפשר אַ סימן, אַז די קוראַציע האָט נישט געטויגט און מ׳מוז זיך פאַרנעמען אויף אַן אַנדער וועג, אפשר טאַקע אויפ׳ן ענדעקישען!

דערפאַר טאַקע אַ פּנים האָט דער ב. ב. קלוב און געוויסע שאַרף־נאַציאָנאַליסטישע געגענטען געפיהרט די איצטיגע וואַהל־קאַמפּאַניע צו די שטאָט־ראַטען אונטער׳ן נאָמען „נאַציאָנאַל“.

און דאָ גייט נישט בלויז וועגען דער פירמע, לשם רעקלאַמע, נאָר טאַקע אויך וועגען אינהאַלט. פּראָפ. ריבאַרסקי, דער נביא פון דער ענדעציע, האַלט, אַז דער נאָמען נאַציאָנאַל פּאַסט פאַר אַ פּאַרטיי, וואָס פּרעדיגט דעם שמאָלען שאָוויניזם, וואָס פאָדערט צו דערוויטערען אַלע אַנדערע פעלקער־גרופּעס, בעזונדערס די יודען, פון אַלע מלוכהשע צווייגען פון אַרבייט און פּרנסה, דער הויפּט פּנים מלוכה־רודער, וואָס פּראָקלאַמירט אויף אַלע געביטען דעם לאָזונג פון „סונאי דאָ“, וואָס דערלויבט זיך אָפט, אין אַ שעת חדוה, אויך פּיזיש, מיט שלאָגען און ברעכען, אָנפאַלען אויף יודען אָדער אַנדערע נישט קאַטוילישע - פּוילישע נאַציעס. ווער ס׳איז אָבער נישט אַזוי ברוטאַל ענג־קליינזעלדיג, ווער ס׳טראַכט מעהר אין מלוכהשע קאַטעגאָריעס און האָט אַ חוש אויך פאַר די נויטען פון אַנדערע נאַציעס אין לאַנד, דער טאָר זיך נישט דעקאָרירען מיט׳ן צונאָמען „נאַציאָנאַל“ — אַזוי מיינט ריבאַרסקי.

אין גרונט איז עס נישט ריכטיג. אין אַמעריקע און אין ענגלאַנד, למשל, באַטייט דאָס וואָרט „נאַציאָנאַל“ דווקא דאָס, וואָס איז שייך צו דער גאַנצער אימפּעריע. אין אַמעריקע איז „נאַציאָנאַל“ אַלצאיינס ווי „פעדעראַל“ — וואָס געהערט צו דער גאַנצער פעדעראַציע פון די שטאַטען און אין ענגלאַנד בעציהט זיך דער בעגריף אויף אַלע קאָלאָניעס און דאָמיניעס, הגם זיי בעשטייען פון גאַנץ אַנדערע פעלקער־גרופּעס. ס׳איז דעריבער קאָמיש, צו קוועסטיאָנירען דעם אויסדרוק „נאַציאָנאַלע הלוואה“, וועלכע איז זיכער נאַציאָנאַל, ווייל זי קומט פון דער גאַנצער נאַציע (בירגערשאַפט) און איז בעשטימט פאַר דער גאַנצער נאַציע; אַקעגען־זשע איז בלויז אַ פּאָלסיפיקאַט דער נאָמען „נאַציאָנאַלער פאָנד“ פאַר דער געלד־אַקציע, וואָס די ענדעציע האָט פּראָקלאַמירט אין דער זעלביגער צייט, פאַר איהרע אַנגעגעבענער פּאַרטייאישער זאַך, כדי צו שטערען דעם ערפאָלג פון דער מלוכהשער „נאַציאָנאַלער הלוואה“.

דאָס אַלץ איז געריעדט טעאָרעטיש. פּראַקטיש אָבער שטייט דער ענין גאַנץ אַנדערש. די סאַנאַציע קען האָבען צו דער ענדעציע אַ גערעכטע טענה, אַז אַפילו פון איהר שטאַנדפּונקט, וואָס פאַרשמעלערט דעם בעגריף „נאַציאָנאַל“ בלויז אויף איין פאָלק, נישט אויף דער גאַנצער מלוכה, האָט זי, די סאַנאַציע, דאָס פולע רעכט, זיך אָנצורופען נאַציאָנאַל צוגלייך מיט דער ענדעציע, ווייל הגם איהר עמבלעם איז די מלוכה, זאָרגט זי אָבער אין דער אמת׳ן בלויז פאַר אַ טייל פון דער מלוכה, פאַר׳ן פּויליש־קאַטוילישען טייל, גאַנץ גענוי, ווי דאָס האָבען געטאָן די ענדעקעס בשעתם.

אמת, אַ חשא האָט די סאַנאַציע, דעם רעזען פון זיכערקייט פאַרשפּרייט זי אויף אַלע בירגער׳ס אָן אונטערשייד, בעזונדערס לאָזט זי נישט אויספיהרען קיין געשלעגען און רויבערייען איבער בירגער נישט פון פּוילישען פאָלק און גלויבען. אָבער דאָס איז דאָך קלאָר, אַז אויך די ענדעציע, ווען זי וואָלט געווען בײַ דער מאַכט, וואָלט קיין יודען־פּאָגראָמען נישט געמאַכט און קיין יודען־געשלעגען נישט דערלאָזט. אדרבה, די אַלע עקסצעסען ווערען דורך דער ענדעציע פּראָוואָצירט, כדי צו קאָמפּראָמיטירען דיער פאַרביטערטען שונא און קאָנקורענט, די סאַנאַציע.

הערן הער דאָזיגער קליינקייט אָבער, וואָס מוז דאָך אָפּגעהיט ווערען, כדי צו דערהאַלטען זיך אויף דער הויך פון אַ קולטורעלער מדינה, ווערט אין פּוילען דאָס נאַציאָנאַלע פּראָגראַם אַדורכגעפיהרט מיט אַלע פּרטים: אויף מלוכהשע און קאָמונאַלע אַמטען נעמט מען קיין יודען נישט אָן, און וואו זיי זענען געווען, ווערען זיי בעזייטיגט דורך כלערליי מאַמשטאַנדען, וואָס האָבען טאַקע מיט׳ן אַנטיסעמיטיזם קיין דירעקטע שייכות נישט, אָבער דער פאַקט ווערט דאָך דערפון נישט אַנדערש; דורך מעכאַניזאַציע און עטאַטיזאַציע ווערען יודישע פּרנסות ביסלעכוויז פאַרמינערט און בײַ די בײַ־אַנגעבומענע פאַרמעס פון׳ם זעלביגען פּרנסה־צווייג זעהט מען שוין קיין יודישען פּנים נישט אָן.

און נישט בלויז מסחר׳שע פּרנסה, נאָר אַפילו אין פּשוטער פיזישער אַרבייט ווערט שטאַרק אָפּגעהיט די פּוילישקייט, וואָס מ׳קען זיכער בעמערקען אין אַלע קיבוצים, וואו ס׳געפינען זיך פּאָליאַקען און יודען.

איז דאָס נישט קיין עכט־נאַציאָנאַלע פּאָליטיק, אין׳ם זינען, ווי דאָס ווערט פאַרשטאַנען דורך די ענדעקעס? מיט וואָסער זשע רעכט ווילען זיי אָפּנעמען בײַ דער סאַנאַציע די פּריווילעגיע, אָנצורופען זיך „נאַציאָנאַל“.

מ׳וואָלט געקענט גיין ווייטער און זאָגען, אַז אויך די פּוילישע סאָציאַליסטען זענען אין דער פּראַקטיק גענוג נאַציאָנאַל, וואָס מיר האָבען שוין אויך אַדורכגעפיהלט אויף אונזערע פּלייצעס, — אָבער דער דאָזיגער ענין איז איצט נישט אַקטועל, ווייל זיי, די סאָציאַליסטען, זענען איצט נישט בײַ דער מאַכט.

אַלענפאַלס האָט זיך די ענדעציע אפשר צו בעקלאָגען דערמאַר, וואָס מ׳שטוויסט זיי אָפּ פון דער קהלשער שיסעל; אָבער אַז מ׳היט נישט זייער תורה, טאָרען זיי נישט זאָגען — דאָס איז אַ שקר בלבול!

פּ. ס.

די היסטאָרישע זיצונג אין ווערסאַל

ווען ס׳איז אונטערגעשריבן געוואָרן דער שלום-טראַקטאַט

איינער פון די עקספּערטען פון דער ענגלישער דעלעגאַציע אויף דער פּאַריזער שלום=קאָנפערענץ אין יאָהר 1919, וועלכער האָט געמאַכט אַ סוף צום וועלט-קריג, האַראָלד ניקאָלסאָן, האָט איצט אַרויסגעלאָזט אַ בוך א. נ. „ווי אַזוי מען האָט געמאַכט שלום“. ניקאָלסאָן איז געווען פאַרטרויט מיט אַלע זייטען און הינטערקוליסען־מאַכינאַציעס פון וועלט־יאַריד. וועלכען עס האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט די פּאַריזער שלום־קאָנפערענץ, דערצו האָט ער נאָך אַ גוטע אָבסערוואַטאָרישע בעגאַבונג און בעזיצט די געהעריגע דערציילונגס-קראַפט, אַזוי אַז דיין בוך לייענט זיך מיט גרויס אינטערעס. אין איין קאַפּיטעל פון בוך בעשרייבט ניקאָלסאָן די פייערליכע זיצונג אין ווערסאַל, אויף וועלכער עס איז אונטערגעשריבען געוואָרען דער שלום=טראַקטאַט.

דער גרויסער זאַל, וואו די פייערליכע צערעמאָניע איז פאָרגעקומען, איז געווען איבערפולט. עס זענען אָנוועזענד געווען הונדערט טויזענט מאַן, און דאָס האָט אַפילו געווירקט, אַז דער היסטאָרישער אַקט זאָל נישט אויספאַלען אַזוי פייערליך, עס האָט גיכער געמאַכט דעם איינדרוק פון אַ קאָנצערט-זאַל.

קלעמאַנסאָ האָט פאַרנומען זיין פּלאַץ אַלס פאָרזיצער. גרופּענווייז זענען אָנגעקומען די דעלעגאַטען. די לעצטע זענען אָנגעקומען לאָיד דזשאָרדזש און ווילסאָן. זיי האָבען פאַרנומען די צענטראַלע ערטער ביים טיש, וואָס האָט געהאַט די פאָרם פון אַ פּאָדקאָווע. קלעמאַנסאָ האָט געגעבען אַ צייכען: די קוריערען, די געשפּרעכען זענען שטיל געוואָרען. בלויז דורך די אָפענע פענסטער האָט מען געהערט די קאָמאַנדע פון דער וואַך, וואָס האָט אָפּגעהיט די געביידע.

אין דער טיפער שטילקייט האָט קלעמאַנסאָ בעפוילען: „פיהרט אַריין די דייטשען“, און ווידער איז געוואָרען שטיל ווי אין אַ קבר.

אין דער טיר האָבען זיך בעוויזען צוויי מענשען מיט ווילבערגע קיינע. נאָך זיי זענען נאָכגעגאַנגען פיר אָפיצירען: איין פראַנצויז, איין ענגלענדער, אַן איטאַליענער און אַן אַמעריקאַנער און ערשט נאָך זיי אַלע זענען אַריין — און זאָל זיי פאָרשטייער פון דייטשלאַנד, ד״ר מילער און ד״ר בעל. די שטילקייט איז געוואָרען אונדערטרעגליך, אַלעמענס אויגען האָבען זיך איינגעגראָבען אין די דייטשען, וועלכע זענען געווען טויט-בלאַס. מען האָט זיי צוגעפיהרט צו זייערע שטעלען. קלעמאַנסאָ האָט איבערגעריסען די שטילקייט:

— מיינע הערען, די זיצונג איז געעפענט... מיר האָבען זיך דאָ צונויפגעזאַמעלט, כדי אונטערצושרייבען דעם פרידענס-טראַקטאַט.

באַלד ווי ער האָט נאָר געזאָגט די ווערטער זענען די דייטשען אויפגעשפּרונגען פון די ערטער. זיי האָבען געוואַוסט, אַז זיי דאַרפען אונטערשרייבען די ערשטע. מען האָט זיי אָבער געבעטען זיצען ווייטער. קלעמאַנסאָס רעדע איז פריהער איבערגעזעצט געוואָרען אויף ענגליש. ערשט דאַן האָט מען די דייטשען צוגעפיהרט צום טיש, וואו עס איז פאָרגעקומען דאָס אונטערשרייבען. ווידער אַ שפּאַנענדער מאָמענט: וועלען די דייטשען אונטערשרייבען? זיי האָבען געלייגט זייערע חתימות. אַלע האָבען פרײַ אָפּגעאָטעמט. מען רעדט שטיל די דעלעגאַטען הויבען זיך אויף איינער נאָכ׳ן אַנדערען פון די ערטער און גייען צו אונטערצושרייבען דעם טראַקטאַט.

פלוצים האָבען אויפגעדונערט האַרמאַטען-שאָסען. דאָס האָט מען צעוויסען געטון דער בעפעלקערונג פון פּאַריז, אַז דער ווערסאַלער טראַקטאַט איז דורך מילער׳ן און דורך בעל׳ן אונטערגעשריבען געוואָרען. דורך די פענסטער האָט זיך אַריינגעריסען דער יובעל=געשריי פון המון.

ענדליך הויבט זיך אויף קלעמאַנסאָ און זאָגט די זיצונג איז געשלאָסען.

דאָס איז אַלעס. מעהר איז קיין איין וואָרט נישט געזאָגט געוואָרען. פּענלעוועס שטרעקט אויס די האַנד צו קלעמאַנסאָ׳ן. ער בעגריסט איהם.

— יאָ. זאָגט דער אַלטער טיגער, דאָס איז געווען אַ שיינער טאָג. אין די אויגען ביי איהם זענען בעשטאַנען טרעהרען...

די נײַע אַנטיסעמיטישע כוואַליע

דער העלדישער ווידערשטאַנד פון דער יודישער יוגענט

„אָפּיניאַ“ פאַרנאָטירט די נײַע מעכטיגע כוואַליע פון אַנטיסעמיטיזם, וואָס האָט זיך אַריבערגעטראָגען אין די לעצטע טעג איבער גאַנץ אייראָפּע. אין אַ גאַנצער ריי לענדער זענען פאָרגעקומען אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען.

אין רומעניען האָט מען געשלאָגען יודען. מען האָט יודען געשלאָגען און די אַנטיסעמיטישע שטימונגען צווישען די רומענער און די רומענישע דייטשען זענען געשטיגען אויך, ווען בײַ דער מאַכט זענען געשטאַנען די צאַראַניסטען, וועלכע האָבען קאָקעטירט די פאַרשידענע אַנטיסעמיטישע ליגעס און אָרגאַניזאַציעס. און ווען צו דער מאַכט איז געקומען די ליבעראַלע פּאַרטיי און דער נייער פּרעמיער דווקא האָט בדעה צוליב אויסערן-פּאָליטישע טעמים צו צוימען די עקסצעסען פון די רומענישע און פון די דייטשע היטלעראָוצעס, שלאָגט מען ווידער יודען און אין יאַסי קומט אַפילו פאָר אַ פאָרמעלער פּאָגראָם.

עס האָט זיך ווידער אָפּגערופען דער אַנטיסעמיטיזם אין אונגאַרן. די סטודענטישע עקסצעסען אויף דער בודאַפּעשטער אוניווערזיטעט האָבען אָנגענומען אַ דראָהענדען מאַסשטאַב. די פירערונגען פון די סטודענטישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זענען געווענדעט געגען די יודען, זענען אונגערהערט אַגרעסיוו און זייער ערקלערונג, אַז זיי קאָנען נישט בעהערשען די לאַגע, ווייל פאַקטאָרען, וואָס שטייען אויסער דער אַקאַדעמיע, איבען אויס אַ בעוואַלדיגע השפּעה אויף דער יוגענד, זאָגט עדות וועגען דעם, אַז ס׳איז פאַראַן אַ געהיימע האַנד, וואָס פּראָוואָצירט די עקסצעסען און פיהרט מיט זיי אָן.

אַנ׳ערנסטע בעאונרוהיגונג רופט שוין אויס די לאַג פון די יודען אין עסטרייך. אמת, דער „קליינער קאַנצלער“ האַלט זיך נאָך ווייטער פעסט לגבי דעם „שיינעם קאַנצלער“, אָבער אין איין פּונקט איז שוין פאָרגעקומען אַנ׳אויסגלייך פון די אַנשויאונגען און אידעאָלאָגיעס. דער ליבלינג פון פעלקערבונד, דער געשיקטער דאָלפוס נרייט זיך שוין צו אַרויסצוגעבען אַנטי-יודישע געזעצען און זיין „ריינספּאַסט“ שיקט אָפּ די יודען אין געטאָ.

אין ענגלאַנד איז שוין פאַראַן אַ גרופּע פאַשיסטען, וואָס אונטערשיידט זיך פון די איבעריגע פאַשיסטישע גרופּען מיט איהר אַנטיסעמיטישער איינשטעלונג.

גלייכצייטיג מיט די אַלע ידיעות ברענגען די בלעטער יעדען טאָג גאַנצע שפּאַלטען דעפּעשען וועגען בעבאַרישע אַרויסטרעטונגען געגען די יודען אין היטלערלאַנד.

אין ערגעץ איז דער יוד נישט זיכער דעם טאָג און די שעה.

און דער דעלעגאַציע, וואָס בעשטעהט פון די פאָרשטעהער פון אַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס אין ארץ־ישראל, ענטפערט דער הויכקאָמיסאַר סער אַרטור וואַוקאָפּ, אַז די פאַרפאָלגונגען פון די יודען אין אַנדערע לענדער קאָנען נישט האָבען קיין איינפלוס אויף דער פאָרגרעסערונג פון די יודישע אימיגראַציע מעגליכקייטען קיין ארץ־ישראל. אויך די ענגלישע רעגירונג אין לאָנדאָן איז געגען דער כוונה פון הער דזשעמס מאַקדאָנאַלד צו לענקען אַ טייל פון די יודישע פליטים פון דייטשלאַנד קיין ארץ ישראל.

* * *

מכוח די עקסצעסען אויף די אוניווערזיטעטען שרייבט דער „וו. ט.“:

אין די ווילדע אַרויסטרעטונגען פון די סטודענטען-כוליגאַנס אין יאַסי, צי אין בודאַפּעשט, צי אין ווין אָדער ערגעץ אַנדערש געגען זייערע יודישע קאָלעגען (אַז אַך און ווי צו אַזאַ קאָלעגנשאַפט!) איז דאָס טרויעריגסטע, דאָס דערדריקענדיגסטע געווען נישט אַזוי אפשר דער אָנפאַל גופא (וואָס קאָן מען דען ערוואַרטען פון דער צעיושעטער יוגענד פון דעם פאַשיזירטען מיטעלשטאַנד און אונטערגעהענדיגער פּריצימשאַפט), ווי די שוואַכקייט די יודישע, דאָס לאָזען זיך מאַלטרעטירען פון פּאָגראָמשטשיקעס אָהן ווידערשטאַנד, אָהן דעם געהעריגען ענטפער די קאַנאַליעס. אמת, מיר ווייסען, אַז די אַלע פּאָגראָמען אויף דער יודישער שטודירענדיגער יוגענד קומען פאָר אונטער׳ן אָפּענעם אָדער פאַרשלייערטען שוץ פון דער רעגירונגס-מאַכט, פון דער בעוואָפענטער פּאָליציי אָדער אַפילו מיליטער. און בײַ אַזעלכע בעדינגונגען איז דער יודישער זעלבסטשוץ אַ כמעט נישט-מעגליכע זאַך. מיר ווייסען דאָס פון דער אייגענער דערפאַהרונג, ליידער. אָבער דערפון ווערט דער שווערער, דער דריקענדיגער איינדרוק נישט לייכטער.

און דערפאַר זאָל פאַרצייכענט ווערען מיט אַ נעפיהל פון דערלייכטערונג, אַז אין די לעצטע אַרויסטרעטונגען פון די פּאָגראָמשטשיקעס סיי אין יאַסי, סיי אין בודאַפּעשט האָבען זיי בעגעגענט אַ העלדישען ווידערשטאַנד פון דעם יודישען צד. פון דעם דאָזיגען יודישען זעלבסטשוץ געגען די אָרגאַניזירטע פּאָגראָמען האָבען מיר שוין לאַנג געהערט. און עס איז דעריבער אַ וויכטיגער ווענד-פּונקט אין דער פּסיכאָלאָגיע פון די רומענישע און אונגאַרישע יודען, אַ ווענד-פּונקט, וואָס קען האָבען נישט קיין קליינע בעדייטונג אין דעם קאַמף געגען די פּאָגראָמשטשיקעס. עס איז אַ פעסט-געשטעלטע זאַך, אַז די כוליגאַנעריע איז בטבע פּחדניש און קליינמוטיג, און זאָל נאָר די וואָפען-קראַפט פון דער רעגירונג, וואָס שיצט נישט די יודען, אויך זיי נישט שטערען דעם זעלבסטשוץ, זענען מיר זיכער, אַז בײַ די פּאָגראָמשטשיקעס וואָלט גיך אָפּגעפאַלען דער חשק אָנצופאַלען אויף די יודען.

אַלענפאַלס איז כדאי צו פאַרצייכענען די איינציגע אויפמונטערנדיגע ידיעה פון די לעצטע טעג: דעם העלדישען יודישען ווידערשטאַנד אין יאַסי און אין בודאַפּעשט.

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
נעהמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָוונט, זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

מיט פעראייניגטע כחות פאר די קרבנות פון היטלעריזם!

מיר האָבען אָנגעהויבען אַ ברייטע באַקציע געגען דעם ווילדען דייטשען היטלעריזם און זיך בעמיהט איהם צו פערשפרייטען, פונאַנדערטראָגען איבער דער גאַנצער וועלט. כדי אָפּצושוואַכען דעם שונא, נישט לאָזען איהם לאַנג עקזיסטירען און פערשפרייטען זיין ממשלה. אין דעם פּרט איז די אמת'ע דעמאָקראַטיע פון דער גאַנצער וועלט, די ארבייטענדיגע מאַסען, די העכסטע אינטעליגענץ און גייסטיגע אַריסטאָקראַטיע — אַלע זענען געווען מיט אונז. איך קאָן נישט זאָגען, אַז אונזער אַקציע, אונזער אויפרעגונג איז אינגאַנצען געבליבען אָהן ווירקונג. דאָס היטלעריסטישע דייטשלאַנד פיהלט גאַנץ גוט, אַז עס איז נישטאָ קיין מענש אויף דער וועלט, אין וועלכען עס זענען נאָך נישט פערלאָשען געוואָרען דער געזונטער שכל און די נאָרמאַלע מענשליכע געפיהלען, וואָס זאָל זיך נישט מיט עקעל אָבקעהרען פון די איצטיגע מושלים אין דייטשלאַנד, ווי פון געפעהרליכסטע שונאים פון דער קולטור און פּראָגרעס. די דייטשע רעגירונג פיהלט אונזער באָיקאָט גאַנץ גוט אויך דורך דער פּערקלענערונג פון'ם עקספּאָרט און פערשטאַרקטער נויט און אַרבייטסלאָזיגקייט אין לאַנד. אָבער פון איהר אויסראָטונגס-פּאָליטיק געגען די אַלע, וואָס האָבען נישט דעם כבוד צו געהערען צו דער נאָבעלער „גערמאַנישער אַרישער ראַסע" און צו די „נאַציס", האָט זי זיך נישט אָפּגעזאָגט פון איהר אַרבייט און פיהרט ווייטער איהר שעדליכע פאַר דער מענשהייט אַרבייט מיט נאָך אַ גרעסערער אכזריות און פערביטערטקייט. די אַרומיגע וועלט האָט שוין כמעט אויפגעהערט צו רעאַגירען געגען די היטלעריסטישע מאָרדען און געוואַלט-טאַטען. פּאָליטיקער הויבען שוין אָן צו פיהרען מיט זיי די היטלעריסטען דיפּלאָמאַטישע אונטערהאַנדלונגען, פערגעסענדיג, וואָס עס בעטייט דאָס „אויפגעוואַכטע דייטשלאַנד", פערגעסענדיג, אַז דייטשלאַנד'ס כלומרשטע עניוות'דיגע פאָדערונג אויף „גלייכבערעכטיגקייט" בעטייט בערעכטיגונג אויף בעוואָפענונג, בעטייט מלחמה! מלחמה פון אַ וועלט געגען אַ וועלט!

און וואָס מוזען מיר דערווייל, יודען פון פוילען און פון דער גאַנצער וועלט צו ראַטעווען אַט די מיליאָנען און צעהנדליגער טויזענדער דייטשע יודען, וואָס האָבען אַזוי פיל אויפגעטון אין אַלע געביטען פון דער וויסענשאַפט, קונסט, אינדוסטריע מיט זייער גרויסער אינטעליגענץ, טיכטיגקייט און פלייס — נישט נאָר פאַר דעם דייטשען „רייך", וועלכעס זיי האָבען געהאַלטען פאַר זייער „פאָטערלאַנד", נייערט פאַר דער גאַנצער מענשהייט? איך דערמאָן זיך די פערפאָלגונגען און פּאָגראָמען אין געוועזענעם רוסלאַנד געגען יודען, איך דערמאָן זיך די שווערע צייטען פון דער דייטשער אָקופּאַציע דאָ ביי אונז, צייטען פון הונגער, נויט און מיליטערישע רעקוויזיציעס, בעת מיר זענען געווען אַרומגערינגעלט פון אַלע זייטען מיט שטעכיגע דראָהט, דאַן זענען אַלע מאָל אונז געקומען צו הילף אַט די זעלביגע דייטשע יודען מיט זייער מאַטעריעלער און אָרגאַניזאַציאָנעלער שטיצע. מיר וועלן יעצט נישט פֿריינגעהן אין דעם, וואָס נישט אַלע פון זיי פלעגען זיך בעציהען מיט גענוג אַכטונג צו אונז „אָסט-יודען" אויף דעם זענען די דייטשע יודען געווען צו וועניג נאַציאָנאַל-בעוואוסטזיניג און צו „דייטשיש", און דאָס איז אויך יעצט די גרעסטע טראַגעדיע פון זייער אומגליק. אָבער מיר דאַרפען געדענקען, אַז דער היטלעריזם איז אַ קלעריגער געזעלשאַפטליכער פּסיכאָז, וואָס האָט זיין יסוד אין די חיה'שע אינסטינקטען, וואָס לויערען אין מענשען און דראָהט זיך איבערצוּוואַרפען אויף אַנדערע לענדער. ווער ווייס? „היינט די, מאָרגען איך"!

אַלזאָ פון אַלע שטאַנדפּונקטען, פון ריין מענשליכען און פון נאַציאָנאַל-יודישען — מוזען מיר יודען פון פוילען און פון דער גאַנצער וועלט צוטרעטען צו אַ ברייטער און אָרגאַניזירטער הילף פאַר די דייטשע יודען, וואָס זענען צום ערשטען און צום שווערסטען געפאַלען פאַר אַ קרבן פון דעם אכזריות'דיגען און ווילדען היטלעריזם. מיר האָבען אייגענע צרות און נויטען, וועלכע פאָדערען פון אונז פיל אָנשטרענגונג, מאַטעריעלער און אָרגאַניזאַציאָנעלער הילף, אָבער איינס דאַרף נישט שטערען דאָס צווייטע. עס איז אַ געזעץ אין דער נאַטור, אַז יעדער רוף מוז אַרויסרופען אַ רעאַקציע, און וואָס שטאַרקער דער רוף איז אַלץ שטאַרקער איז אויך די רעאַקציע. יעדער כּוח רופט אַרויס אַ געגען כּוח, און די כּוחות פון אַ פאָלק, ווען זיי זענען פעראייניגט, זענען נישט אויסצושעפּען!

(—) ד"ר צ. שאַבאַד.

די קאָנסולטאַציע

(ס'קיצע)

פון ק. מיכאל.

נאָכדעם ווי דער הויז-דאָקטאָר איז טאָג-טעגליך אַריינגעקומען אין משך פון גאַנצע דריי וואָכען, בעטראַכט די קראַנקע פרוי, געטאַפּט איהר דעם בויך געהערט מיט דער נאָז און געצויגען מיט די אַקסלען — האָט רוטס מאַן בעשלאָסען צו רופען אויף אַ קאָנסולטאַציע איינעם אַ בעוואוסטען ספּעציאַליסט, אַ דאָקטאָר מיט אַ גרויסען נאָמען. ווע־גען דעם דאָזיגען בעריהמטען דאָקטאָר האָט מען גערעדט אַז ער איז אַ מאַן פון אַ יאָהר פינף־און דרייסיג. אָבער בעריהמט איז ער שוין ווייט.

— גו, איז זענען מיר! — האָט אַ זאָג געטאָן דער היימישער דאָקטאָר אַריינקומענדיג. אזוי ווי ער וואָלט דערמיט וועלען ווייזען זיין גוטברידער־שע בעקאַנטשאַפט מיט דעם ספּעציאַליסט, דער ספּעציאַליסט האָט זיך אויף אַ ווייל אָפּגעשטעלט אין דער טיר און אַ קוק געטאָן אויף דער פּאַציענטקע.

רוט האָט קיינמאָל פריהער נישט געזעהען אָט דעם דאָקטאָר פערזענליך. איצט דערזעהענדיג איהם איז זי מיטאַמאָל ווי פערשטיינערט געוואָרען. אין דער טיר איז געשטאַנען אַן עלעגאַנט געקליידעטער יונגערמאַן, מיט אַ דיינען טיהעלע אין אויבערשטען קעשענקעלע, מיט אַ שפּילקע אין קראַוואַט, אַ פרי־שער, אַ געזונטער, אַ שלאַנקער, און מיט שמייכלענדיגע אויגען, מיט לאַשטשענדיגע אויגען, מיט מע־נערישע אויגען האָט ער געקוקט אויף איהר. דאָס איז געווען יענער „מענערישער" בליק וואָס צווינגט אַ פרוי אַרונטערצולאָזען די אויגען און טאַקע באַלד אויפהויבען זיי צוריק. מיט אַן אומקלאָרען בעגעהר זיי ווידער צוריק אַראָפּצולאָזען. דאָס איז געווען יענער בליק וואָס צווינגט אַ פרוי זיך פלוצלונג אַ כאַפּ טון בעזאָרגט פאַר דער פריזור און אויפ'ן אייז מיט עפּעס אַן אומבעגרייפליכע וועהטאָג אַ קלער טון: „אַך, פאַרוואָס האָב איך זיך היינט נישט שענער אָנגעטון..." אויך רוט'ן האָט זיך אין יע נעם אויגענבליק געוואָלט אַשטעלען איהם, אַז ער זאָל נאָך נישט צוגעהן צו איהר, זי איז נאָך נישט פאַרטיג. — אָבער דער דאָקטאָר איז שוין געשטאַנען ביי איהר בעט און האָט אויסגעשטרעקט אַ גרוי־סע און שעהנע האַנט, אַ מענערישע האַנט, און מיט אַ לאַשטשענדיגען זשעסט, וואָס איז גלייכצייטיג אי צערטליך, אי צוהדיגליך, מיט אַ ריין־מענער־שען זשעסט, עפּעס אַזוי ווי דאָס וואָלט נישט אַ דאָקטאָר געקומען בעזוכען אַ קראַנקע, נאָר אַ געליבטער־וואָלט געקומען צו זיין געליבטע, אַ מאַנספערשוין צו אַ פרויען־צימער, — האָט ער מיט אַ בעפעהלע־רישען און דרייסטען זשעסט אַראָפּגענומען פון איהר די קאָלדרע.

רוט'ען איז שוין אויסגעקומען צו זיין ביי פערשידענע דאָקטוירים און צו לאָזען זיך אונטער־זוכען, און זי איז געווען גלייכגילטיג צו דעם. אָבער איצט, ליגענדיג כמעט אינגאַנצען אַנ'עַנט־בלויזטע פאַר אַ פרעמדען מאַנספערשוין האָט רוט געהאַט דאָסזעלבע געפיהל ווי אַמאָל, אַלס אַ יונג מיידעל, אויף דעם ערשטען באַל, בשעת זי האָט צום ערשטען מאָל געקראָגען אַ דעקאָלטירט באַל-קלייד.

נאָכ'ן בעטראַכטען און אונטערזוכען די קראַנקע, האָט זיך דער ספּעציאַליסט אָפּגערעדט מיט דעם הויז-דאָקטאָר אין אַ צווייטען צימער, און רוט איז געבליבען ליגען אומבעוועגליך, אויסגעצויגען, ווי אַ ווירע, אין בעט, מיט דער קאָלדרע שוין ווי־דער איבערגעדעקט ביז צום האַלז. עס זענען איצט ביי איהר בכלל קיין געדאַנקען נישט געווען, עס זענען געווען בלויז שפּירונגען, פיהלונגען, און די פיהלונגען זענען געווען אַזוי ניי, אַזוי שאַרף, אַזוי אומערוואַרטעט, אַז זי האָט שוין נישט געהערט כמעט גאָרנישט פון דעם, וואָס דער מאַן איהרער האָט דערנאָך געזאָגט, אַריינקומענדיג צו איהר אין צימער, וועגען דער דיאַגנאָזע וואָס דער בעריהמטער דאָקטאָר האָט געמאַכט.

דער דאָקטאָר האָט איהר געהאָלפען רוט איז אינגיכען געזונט געוואָרען און אויפגעשטאַנען פון בעט.

זי איז אויפגעשטאַנען אַ געענדערטע, אַנ־אַנדערשדיגע. עפּעס איז אין איהר פאָרגעקומען. עפּעס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין איהר נשמה זינט דער קאָנסולטאַציע מיט דעם בעריהמטען דאָקטאָר. זי האָט זיך גענומען לאַנג און גרינטליך בעטראַכטען אין איינענעם קערפּער, בעמיהענדיג זיך דערביי פאַרצושטעלען, ווי אַזוי זי האָט אויסגעזעהען „דעמאָלט"?... אַז זי איז דעמאָלט געווען שעהן און האָט געמאַכט אַ גוטען איינדרוק — דאָס האָט זי גוט געוואוסט, זי האָט עס געזעהען לויט דעם בליק פון דעם בעריהמטען דאָקטאָר. און דאָס, וואָס זי איז יעצט געפעלען געוואָרען, האָט רוטען אָנגעפילט מיט עפּעס אַזאַ זיסער מאַטקייט, גלייך ווי עס וואָלט זיך איהר פאַסירט גאָט ווייסט וואָס פאַר אַ פרייד.

רוט האָט זיך עפּעס פלוצלונג פעראינטערע־סירט מיט זיין פערזענליכען לעבען. זי האָט ווע־גען איהם נאָכגעפרעגט ביי אַנדערע דאַמען, וואָס קענען איהם מעהר. עס איז איהר מיטאַמאָל געוואָרען מוראַדיג־אינטערעסאַנט צו וויסען צי זיין ווייב איז אַ שעהנע? צי ער האָט זי ליב? וויפיל קינדער זיי האָבען?... זי פאָהרט אַמאָל צו צו זיין הויז און קוקט לאַנג און דורשטיג אויף דער פּראָנט-טיר, אויף די פענסטער...

— איך בין איהם אַזוי דאַנקבאַר, וואָס ער האָט מיך אויסגעהיילט! — זאָגט זי צום מאַן.

— אויך איך בין איהם אומענדליך דאַנקבאַר — זאָגט דער מאַן.

רוט, די אומשולדיגע, ריינע רוט, איז געקומען ווייזען איהר קערפּער, אַליין נישט בעגרייפענדיג וואָס זי טוט, זי איז געווען זיכער אַז געקומען איז זי צום בעריהמטען דאָקטאָר פשוט נאָך אַן עצה, נאָך אַ מעדיצינישען ראָט.

זי האָט געקלינגען און געזעהן צום דאָקטאָר. די וויזיטען צום דאָקטאָר זענען ביי איהר געוואָרען ער־מיט אַ דרייבגליכער געבראַך, אַ מין ליידענשאַפט. זי טרעפט דאָרט אַמאָל די זעלבע דאַמען — זיי זענען אויך געקומען נאָך אַן עצה.

רוט איז שוין אינגאַנצען געזונט, אָבער צייטען ווייזן פיהלט זי זיך שטאַרק אומגליקליך. צומאָל גאָט זיך איהר, אַז דער בעריהמטער דאָקטאָר, וואָס האָט זי אויסגעהיילט פון איין קראַנקהייט, האָט אין איהר אַרייַנגעטריבען אַנ'אַנדער מין חולאת, נאָך אַ ביינערע און פיינליכערע.

— גאָט מיינער, וואָס איז מיט מיר? שוין זשע האָב איך איהם ליב? פערליבט אין איהם? — ווינט זי צייטענווייז און קען זיך נישט בערוהיגען.

זי האָט נישט געוואוסט רוט, אַז דאָס איז נישט געווען קיין ליבע, נאָר עפּעס גרעסער'ס — דאָס איז געווען די ערוואַכטע ליידענשאַפט. און זי האָט נישט פערשטאַנען איהרע ליידען, נישט געוואוסט פון וואַנען זיי האָבען זיך גענומען צו איהר, וואַיים זי האָט נישט בעגריפען אַז אַ יונגע, שעהנע פרוי־טאָר נישט אומבעשטראָפט ווייזען פאַר אַ מאַן איהר נאַקעטקייט...

קלאַנג-קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
די שענסטע אונגארישע קלאנג-פראדוקציע
א. נ.
„אונגארישע ליבע"
אין די ה'ופט-ראָלען:
Rose Barsony און Tibor Holmay
— II —
EWA
דער זאַל איז צענטראַל בעהייצט.
אנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 אַ זייגער בייטאג

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאַס 4, טעל. 216-90
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאַהמס-שעה'ן פון 8–1 מיטאָג און 5–9 אָוונט.

די לודמירער מויד

פון ר. בנימין.

— 2. —

פון יענעם טאָג אָן, וואָס בנציון האָט געשריי־בען תנאים מיט דער קרעמעניצער כלה, איז זכה־רחל אינגאַנצען אַנטשוויגען געוואָרען. זי איז מעהר נישט אַרויס איבער דער שוועל פון הויז, און זיך כמעט אויפגעהערט צו ווייזען פאַר מענשען.

און כדי זיין קול, וואָס האָט זיך געריסען פון יענער זייט זאָל נישט אַריינדרינגען מעהר אין אהרע אויערען, האָט זי אַליין אָנגעהויבען לערנען מיט אַ ניגון און תהילים זאָגען אויף אַ קול.

ר' מאַניש דער פאָטער, האָט זיך דערפון זעהר שטאַרק מצער געווען.

כדי דאָס מיידעל צו דערפרעהען, האָט ער אַליין געפרובט פאַר איהר זוכען שידוכים. און זיך אַוועקגעלאָזט איבער שטעטלעך און שטעט.

און אַז ער האָט סוף כל סוף געפינען אַ בחור אַזוינס־און־אַזאַס, האָט חנה רחל געענטפערט מיט אַ האַלבען מויל, זי האָט נישט געזאָגט „יאָ", און זי האָט נישט געזאָגט „ניין"..

— ער איז אַ לערנער, אַ מיוחס, אַ זיידען קינד און שיינט ווי די זון — האָט דער פאָטער געלויבט דעם בחור, — אַז מען קאָן גאָר נישט קוקען אין זיין צורה... איז וואָס־זשע זאָגסטו, טאָכטער, זאָל איך שרייבען תנאים?

— די תורה הייסט עהרליך האַלטען אַ טאַ־טען — האָט חנה־רחל געענטפערט — און נישט ווידערשפּעניגען...

אויב אַזוי האָט ר' מאַניש זיך אָנגעטון אַ כּוח, געשריבען תנאים, געסילוקט אַ חלק נדן און זיך געקליבען צו מאַכען אַ רעכט מיט אַ גיכער חופּה.

— מזל־טוב דיר, כלה! מיזט צו מזל פערקנסט געוואָרען! — האָט ער איהר אָנגעזאָגט די בשורה — דער זיווג זאָל עולה יפה זיין!

אָבער חנה־רחל האָט נישט געהערט. וואָ־ים אינעווייניג אין איהר האָט עפּעס געשריגען: אין איהר האָט עפּעס געוויינט, אַ היץ און אַ ווייטאָג האָבען געריסען ס'לייב, איהרע אויגען זענען אַריין אין די לעכער. ס'פּנים איז געוואָרען אויסגעצאַמט און די ליפּען פערקוילט און פערברענט...

וואָס נעהנטער ס'איז געקומען דער טאָג פון דער חופּה, אַלץ שווערער איז געווען איהר פיין...

איין זי אין אַ פאַרנאַכט אַרויס פון שטוב און איז אַוועק אויפ'ן בית־עולם זוכען אַ טרייסט ביים קבר פון איהר מוטער. איבערן וועג, אויפ'ן פעלד, האָט זי געדאַוונט מנחה, און זיך געשאָקעלט ווי די ווערבעס אויפ'ן ווינט.

ס'איז שוין געווען טונקעל, ווען זי האָט זיך אויסגעשטרעקט אויפ'ן קאַלטען שטיין פון איהר מוטערס קבר. שטיל און איינגעהאַלטען האָט זי אַריינגעפּליעט איינציגע אָפּגעריסענע ווערטער צווישען דעם פערוויאַנקטען גראָז.

— לויף, בעט פאַר מיין נשמה — האָט זי געשעפּטשעט—אַז מיין נשמה זאָל אויסגעלייזט ווערען פון מיין זינדיגען גוף... גאָרים שווער איז אויף ער געהאַקט צווישען די שטיינער און געזוכט אין מיר מיין פלייש... ס'לייב מיינס ברענט... עס ברענט...

ברוך־בענדעט, דער הינקעדיגער קברן, האָט דערהערט דאָס קול און אויף דער הילצערנע קוליע זיך געלאָזט זוכען צווישען די קברים.

— ווער איז דאָרט? ווער קלאָגט עס? — האָט דער טונקעל — פאַר־וואָס ענטפערט מען נישט?...

אָבער חנה־רחל איז שוין געלעגען אַ פער־חלשטע און ס'האָט זיך געקאָנט דאַכטען, אַז זי רופט צום הימעל מיט אַנ'אויפגעריסענעם מויל...

ס'איז שוין געווען גוט פינסטער. ברוך־בענדעט האָט אָנגעצונדען אַ לאַמטערן און אַרומגעהאַצעט צווישען די קברים ביז ער האָט געפינען די פער־חלשטע מויד...

— זי?? ר' מאַנישעס טאָכטער? די פרומע? — האָט דער קברן זיך געחידושט — חנה־רחל...

לאָמערהייט האָט ער זי אויפגעהויבען און אַליין אָפּגעטראָגען אויף די פּלייצעס צום פאָטער אין הויז.

— אַזוי איינרייסען קברים און אַזוי איינרייסען די הימלען האָב איך נאָך נישט געהערט — האָט ברוך־בענדעט דערציילט איטער דער גאַס — נישט אַנדערש, אַז... אַז, ווער ווייסט...

ווען מ'האָט חנה־רחלען אָפּגעמינטערט האָט זי זיך אויפגעזעצט געגען אַלעסעל וואַסער און צו־געדופען דעם פאָטער צום בעט:

— טאַטע, — האָט זי מיט אַ שוואַכער שטים אָנגעהויבען צו רעדען, — טאַטע, דו ווייסט וואו איך בין איצט געווען?

— וואו? מיין קינד?

— איך בין געווען אין הימעל...

— אין הימעל?

— יאָ, פאָטער... — האָט זי גערעדט מיט אַ שמייכעל — איך בין געווען ביים בית־דין של מעלה...

— וואָס רעדסטו?? — האָט דער פאָטער געצי־טערט — טאָכטער!...

— איך בין געווען ביים בית דין של מעלה און מ'האָט מיר געגעבען אַ נייע נשמה... אַ גרויסע, אַ דערהויבענע... צדיקים האָבען מיך אַרומגערינ־געלט... יאָ. יאָ, דער בעל שם טוב אַליין... ער האָט געפּאַטשט אין די הענט און געזונגען...

די מענשען, וואָס זענען געשטאַנען אַרום, זע־נען שיער געפאַלען פון די פיס:

— זי איז געווען אין הימעל — האָבען זיי זיך געשושקעט —אין הימעל... נישט אַנדערש נאָר זי איז אַ....

זיי האָבען אַליין נישט געוואוסט „וואָס" חנה־רחל איז, און זייערע מיילער זענען געבליבען אָפען געריסען פון וואונדער און שרעק...

— צדיקים האָבען מיר אַריינגעפיהרט און צדיקים האָבען מיך אַרויסבעגלייט — האָט דאָס מיידעל גערעדט מיט גרויס התפּעלות — אַ נייע נשמה האָט מען מיר געגעבען און אַ נייעם כּוח...

עטליכע טעג שפּעטער האָט גאַנץ לודמיר געקלונגען מיט דער מעשה, חנניה משרת, וואָס האָט געדינט ביי ר' מאַנישען איז אַרומגעלאָפען איבער דער שטאָט און אַליין אָטעם געשריען צו זיך:

— יודען, קומט אַהער! יודען, הערט אויס... זי איז אַ צדיק!... אַ נשמה פון אַ צדיק איז אין איהר אַריין... יודען איהר ווייסט גאָר נישט וועמען איהר האָט אין שטאָט! יודען, חנה־רחל וועט ברענגען משיח'ן!...

דאָס זענען געווען די ערשטע פונקען וואָס זענען געפאַלען, און האָבען זיך שפּעטער צעצינדען אין אַ פייער וואָס האָט זיך אַריבערגעטראָגען ווייט אַרויס איבער לודמיר, צו נאָהענטע און ווייטע שטעט...

(ווייטער מאָרגען).

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואר

די נאהענטע וואהלען צו דער האנדווערקער-קאמער

די באוועלע צום אינדוסטריע-געזעץ איז שוין אנגענומען, צוזאמען דערמיט איז אויך אנגענומען געווארען די נייע וואהל-ארדינאציע צו די האנדווערקער-קאמערן. נישט קוקענדיג אויף דעם ווידער-שטאנד מצד די יודישע האנדווערקער, וועלען זיך די נייע וואהלען געוועהלט ווערן נאר צוויי דריטעל פון די ראטמענער אין די האנדווערקער-קאמערן, איין דריטעל וועט באשטימט ווערן. ס'איז דעריבער פעראן א געפאהר, אז די יודישע האנדווערקער זאלען פערלירען דאס ביסעלע השפעה אין די האנדווערקער - קאמערן, וועלכע זיי האבען ביז איצט אבער נישט דאס זעגען מיר אויסען, דאס נייע געזעץ וועט שוין נישט מעגן נייעס ווערען און די יודישע האנדווערקער מוזען זיך צופאסען צו די נייע פארשריפטען.

ס'שטעהט דעריבער פאר די יודישע האנדווער-קער אין איצטיגען מאמענט צוויי ערליי אויפגאבען, ערשטענס מאכען אלע בעמיהונגען, אז ביי דער באמינאציע פון האנדווערקער - ראטמענער זאלען נישט אויסגעמיטען ווערען די יודישע פארשטעהער און צווייטענס זאל ביי די וואהלען פון די איבריגע ראטמענער די יודען בעקומען די פערטרעטונג, וועלכע קומט זיי לויט דער פערהעלטניש און פאר-זיציע וואס זיי פערנעהמען אין דער מלאכה. דאס אלץ קען אבער נישט אראפפאלען פון הימעל.

ווען מיר נעהמען די לאדזער האנדווערקער-קאמער זעהען מיר אין דער איבערצייגונג, אז די פערגאנגענע וואך איז פארגעקומען די לעצטע פלע-נאר-זיצונג פון דער קאמער אין דער איצטיגער קאדענץ. פאר די ראטמענער און האנדווערקער-פיהרער הייסט דאס נישט, אז מ'דארף זיך איצט שוין אוועקזעצען רוהיג און זיך אפגעבען א חשבון פון דער אפגעטוענער ארבייט, נאר דאס פער-ענדיגען די קאדענץ הייסט אנהויבען א פיבער-האפטע ארבייט פאר דער נייער קאדענץ.

צי ווערט שוין עפעס געטון אין לאדז מצד די יודישע האנדווערקער ווענען די נייע וואהלען, מיר קאנסטאטירען אז אבסאלוט נאך גארנישט, מיר ווייסען, אז אין די רייהען פון די יודישע האנדווער-קער-פיהרער הערשט די מיינונג, אז מ'וואלט גע-דארפט אויסמיידען אין איצטיגען מאמענט א שאר-פען וואהל-קאמף צווישען די האנדווערקער, ס'-הערשט די מיינונג, אז ס'וואלט געדארפט קומען צו א פערשטענדיגונג מיט די קריסטליכע האנד-ווערקער. כדי ס'זאל אויסגעארבייט ווערען אן איינהייטליכע ליסטע און אזוי ארום וואלט איינגא-צען נישט געקומען צו קיין וואהלען. פערשטעהט זיך, אז מיר וואלטען קיינמאל נישט ארויסגעטרע-טען געגען אזא פערשטענדיגונג, אבער דערביי מוז פערזיכערט ווערען, אז די יודישע רעכט און די צאהל יודישע ראטמענער וועלען גאראנטירט ווערען אויף הונדערט פראצענט, אזוי ווי ס'קומט די יודען. שלום באר לשם אויסמיידען א וואהל-קאמף וואלט נישט געווען קיין אידעאלע ערלעדיגונג פון דעם ענין.

מיר האלטען אבער, אז צו דער דאזיגער פער-שטענדיגונג איז נאך זעהר ווייט, ווען מיר קוקען זיך ארום אין דער לאגע צווישען די יודישע האנד-ווערקער גופא, קומען מיר צו דער איבערצייגונג, אז ס'איז נאך נישט רייף דער גראנק ווענען א כער איינינונג מיט די נישט-יודישע האנדווערקער פשוט דערפאר, ווייל ס'איז נאך נישט פערהאן קיין פער-איינינונג אין לאגער פון די יודישע האנדווערקער אין לאדז. ס'האט זיך געקענט דוכטען, אז מיט עטליכע וואכען צוריק האט זיך דער ענין געריהרט פון ארט, ס'זענען פארגעקומען די ערשטע גע-שפרעכען צווישען די פארשטעהער פון די „קעגנ-פעגדע" צדדים. אויף דער ערשטער בעראטונג איז געפאלען דער פיזיקאלישער צוזאג, אז אין פערלויף פון 10 טעג וועלען פארקומען די דעצידירענדע בעראטונגען ווענען א פעראייניגונג, פון דעמאלס זענען אבער שוין פערביי מעהר ווי צעהן וואכען און מ'זעהט נישט און מ'הערט נישט. אין דעם איצטיגען ברוגז-טאנץ פיהלט זיך פאליטיק. איין צד וויל דעם אנדערען מיט עפעס איבער-ראשען און שאכירען, דאס מוז זיך ענדיגען, ווייל די יודישע האנדווערקער זעגען זעהר שטארק פער-אינטערעסירט אין די נאהענטסטע וואהלען צו די האנדווערקער-קאמערן, די צייט איז קורץ און ביידע צדדים קענען זיך פערפאליטיקירען, און זיך געגענזייטיג שאטירען לרעה פון די יודישע האנד-ווערקער.

די נאהענטסטע טעג קומט פאר א בעראטונג פון די יודישע האנדווערקער ראטמענער און האנד-ווערקער-פיהרער ווענען די נאהענטסטע וואהלען צו דער לאדזער האנדווערקער-קאמער. מיר אפער-לירען צו די אנטיילנעהמער פון דער דאזיגער בע-ראטונג צו האבען אין זין די אחריות, וואס ליגט אויף זיי און שטויסען צו א פעראייניגונג פון די לאדזער יודישע האנדווערקער. אהן דעם קען נישט זיין קיין פערשטענדיגונג, אהן דעם קען נישט קו-מען צו קיין איינהייטליכער ליסטע, אהן דעם קע-נען די יודישע האנדווערקער אין לאדז נישט ארויס מיט כבוד פון די נאהענטסטע וואהלען צו דער לאדזער האנדווערקער-קאמער.

ד.

דאס דערהאלטען דעם „ריטשאלט" פון אומזאץ-שטייער

איז פאר האנדווערקער און קליינהענדלער א נויטווענדיגקייט

די פראגע ווענען ריטשאלט פון אומזאץ - שטייער פאר די האנדווערקער און קליינהענדלער איז נאך נישט ענדגילטיג געלעזט. דאס אפשאפען דעם „ריטשאלט" ווערט פראאויסגעזעהען מיט'ן אנהויב פון 1934, די האנדווערקער און סוחרים ארגאניזאציעס מאכען אבער אלע אנשטרענגונגען, אז דער „ריטשאלט" זאל פערלענגערט ווערען.

דער „ריטשאלט" וועלכער פעראפליכטעט אין איצטיגען מאמענט האט איין קאלאסאלען פעהלער ער שטיצט זיך אויף די אומזאצען פון די קאניונקטור יאהרען 1928 ביז 1930. פון די דאזיגע אומזאצען ווערט גערעכענט 1 פראצענט. אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען די האנדווערקער ארגאניזאציעס א-רויסגעטרעטען מיט א מעמאריאל צום פינאנץ-מיני-סטעריום, אז דער פראצענט זאל פערקלענערט ווערען ביז איין פערטעל, ווייל ביז אזוי פיל האבען זיך זייט דעמאלט איינגעשרומפט די אומזאצען פון די האנדווערקער-ווארשטאטען, דאס איז נישט קיין פאנטאזיע, די דאזיגע פעסטשטעלונג שטיצט זיך אויף ציפערען פון פערשידענע ערייכטען אין סטא-טיסטישע אמטען, נישט נאר די סחורה-אומזאצען זענען קלענער געווארען, נאר די פרייזען זענען אויך שטארק געפאלען, די פרייזען זענען לויט סטאטיסטישען אמט געפאלען זייט'ן יאהר 1928 מיט 36 פראצענט, בעריקזיכטיגענדיג ביידע מאמענטען — דאס פערקלענערן זיך פון די אומזאצען און פאל-לען פון די פרייזען — מוז מען פעסטשטעלען, אז דער אומזאץ צום בעשטייערען איז געפאלען, אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1928 ביז 28 פראצענט.

צוליב דעם אלעם מוז דער ריטשאלט דערהאל-טען ווערען, אבער די אומזאץ-סומע מוז פערקלע-נערט ווערען.

די נייע בעשטייערונג אויף שילדען און רעקלאמעס

קען רואינירען דאס שילדען-מאלער-פאך און די לאקירער

דעלעגאציע פון דער האנדווערקער-קאמער צום לאדזער רעגירונגס-קאמיסאר

אין צוזאמענהאנג דערמיט וואס די פעראָרדנונג ווענען שטייער-רעקלאמע געהט שוין אריין אין קראפט, טרעט שוין די לאדזער שטאט-פערוואלטונג צו אויסצוארבייטען די ענטשפרעכענדע מאסען פון די שילדען. כדי איינצופיהרען די בעשטייערונג אויפ'ן לאדזער באדען.

אין דער לאדזער האנדווערקער-קאמער ווערט די פראגע שטארק אנומגערערט און א ספעציעלע דעלעגאציע וועט זיך ווענדען צום רעגירונגס-קאמיסאר אינזש. וואיעוואדזקי וועגען אפשאפען די דאזיגע פעראָרדנונג, לכל הפחות דארף זי אויף א געהעריגען אופן מאדיפיצירט ווערען, די האנדווער-קער דעלעגאציע וועט איבערגעבען דעם רעגירונגס-קאמיסאר אן ענטשפרעכענדען מעמאריאל.

ס'האנדעלט זיך ווענען דעם, אז די נייע פער-ארדנונג וועט שטארק טרעפען דאס שילדען-מאלער און לאקיר-פאך און פיל ווארשטאטען קענען איינ-גאנצען צוליב דער ראזיגירט ווערען, פיל קליינטען מורא האבענדיג פאר דער נייער בעשטייערונג רעדוצירען אדער אנולירען אינגאנצען זייערע בע-שטעלונגען אויף שילדען, די האנדווערקער האל-טען, אז דער שטייער אויף שילדען דארף גענומען ווערען נישט לויט דער גרויס פון דער שילד, נאר לויט דער קאטעגאריע פון פאטענט.

פערזאמלונג פון לאדזער נאביאל-הענדלער

פראגע ווענען האנדעלס-שעהן. — שטארקע שטייער-בעלאסטונג. — גמילות-חסדים-קאסע. — קאנקורענץ-קאמף צווישען די סוחרים

אין צוזאמענהאנג מיט דער פעראָרדנונג צו פערמאכען די נאביאל-געוועלבער 7 א זייגער אין אוונט איז אונטער'ן פארזיץ פון ה' סעגאל פאר-געקומען א פערזאמלונג פון די נאביאל-הענדלער און סוחרים אויף פאמארסקא 15 ראטמאן כאייי רע-פערירט די פראגע ווענען די האנדעלס-שעהן.

יעדער דענקענדער מענש, זאגט דער רעדנער, מוז זיך שטעלען די פראגע, צי גייט דא ווענען אנ-היטען די אינטערעסען פון סוחרים, צי פון די קאנ-סומענטען? צי פאדערט דאס די אלגעמיינע ווירט-שאפטליכע סיטואציע אין לאנד אדער דער אינטער-רעס פון דער מלוכה? אויף די אלע פראגען מוזען מיר ענטפערען נעגאטיוו: ווייל נישט די אינטער-רעסען פון האנדעל, נישט די אינטערעסען פון קאנ-סומענט, נישט דאס ווירטשאפטליכע לעבען און נישט די אינטערעסען פון דער מלוכה פאדערען צו בעגרעניצען די האנדעלס-שעה'ן. וואס פאר א מניעה וואלט געווען פאר דער בעפעלקערונג ווען דאס געוועלב זאל זיין אפען לענגער?

מיר מוזען אונטערשטרייכען אז פון ווירט-שאפטליכען שטאנדפונקט, איז דאס בעגרעניצען די האנדעלס-שעה'ן זעהר שעדליך, ווייל די אלגעמיינע קאנסומציע ווערט אזוי ארום פערקלענערט און צו-זאמען מיט דעם דער אומזאץ. די פעראָרדנונג פון 1928 יאהר, וועלכע באדמירט די פראגע, איז אין א שטארקער מאס א איבערבלייבעכץ פון די פאר מלחמה'דיגע פאליצייאישע סיסטעמען, וועלכע האבען זיך נישט געזארגט וועגען פוילישען האנדעל און האבען איהם בכיון בעגרעניצט, די לעצטע יאהרען האבען זיך אלע איבערצייגט, אז דאס בע-גרעניצען דעם האנדעל ברענגט נאר שאדענס און דעריבער מוזען מיר אונטערנעמען אן אקציע, כדי די פעראָרדנונג צו ענדערען.

ס'רעדען נאך די ה"ה: גאלדקינד, קילבערט וואלף, פרייס א. אנדערע. די רעדנער ווייזען אויף די שטייער-פראגע אין דער נאביאל-בראנזשע, זעהר א סך סוחרים ווערען שטארק בעוולהט, און אויפ'ן סמך פון ספעציעל געזאמעלטען מאטעריאל, איז צוזעהען, אז בעוולהט ווערען זיי נישט אינדיווידועל נאר גאנצע ראיאנען.

ס'איז בעשלאסען געווארען אז דער פעראיין זאל ארויסשיקען פאך-קענער און אינטערווענירען אין די שטייער-אמטען, וועלכע שטעלען דער בראנזשע גרויסע שטייערען.

ס'איז אויך געשאפען געווארען א גמילות-חסדים קאסע, וועלכע וועט אויסבארגען ביז 500 זל. אהן פראצענט.

ס'מוז אויך. אסך געשען ווערען אויפ'ן געביט פון דער קאנקורענץ, מאטעריעלישע און מאראלישע לאגע פון די סוחרים. צום סוף ווערט אויסגע-וועהלט א פערוואלטונג. פרעזעס סעגאל, וויצע-פרעזעס גאלדקינד, קאסירער קילבערט, סעקרע-טאר איזיק, וואלף, דוטקעוויטש, לאסאצקי, י. ק. פרייס, מ. פרייס און ח. וואלבערג.

ס'ווערט אויך אויסגעוועהלט א שידס-קאמיסיע וועלכע וועט ערלעדיגען אלע ארט סכסוכים, אין דער קאמיסיע ווערען געוועהלט פאלגענדע פער-זאנען: סעגאל, גאלדקינד און קילבערט.

פויליש האלץ קיין פאלעסטינא

אנהויב פון עקספארט אין די לענדער פון נאהענטען מזרח

די האלץ-פירמעס אין פוילען מאכען איצט אלע בעמיהונגען צו ארגאניזירען א גרויסען עקס-פארט פון פויליש האלץ אין די לענדער פון נא-הענטען מזרח. די שטימונג אין האלץ-האנדעל האט זיך לעצטענס פערבעסערט א דאנק דעם, וואס דער האנדעל האט אויפסנייי אויפגעלעבט. דאס גיט מוט בכלל צו נייע ארבייטס-פלענער.

ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט גאר אינגיכען געעפענט ווערען אין חיפה אן אפטיילונג פון א גאר גרויסער האלץ-פירמע, וועלכע וועט ארגאני-זירען דעם האנדעל מיט פויליש האלץ אין ארץ-ישראל, סיריען און עגיפטען.

ביז איצט איז אין די לענדער גענוצט גע-ווארען רוסיש האלץ. מען ווייסט אבער, אז די היגע האלץ-סוחרים קענען מיט ערפאלג פערנעהמען דעם דאזיגען בעדייטענדען מארק.

ביי דער איצטיגער גרויסער בוי-בעוועגונג וואס הערשט אין ארץ-ישראל און אין אנדערע לענדער, איז פערהאן זעהר גוטע אויסזיכטען פאר גוטע געשעפטען פאר די פוילישע האלץ-סוחרים.

לאדזער האנדווערקער-עקספאזיטור

די פערגאנגענע וואך איז אונטער'ן פארזיץ פון ד. יודעפאוויטש פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון עקספאזיטור-ראט. אויף דער דאזיגער זיצונג איז איבערגעגעבען געווארען א ברייטער בעריכט, ווע-גען דער טעטיגקייט פון דער עקספאזיטור זייט דער בעריכטס צייט, ס'איז פובאנדערגעשיקט געווא-רען א צירקולאר, וועלכער בעריהרט די לאגע פון יודישען האנטווערקער אין לאדזער וואיעוואדשאפט אין איצטיגען מאמענט. ס'איז דערגענצט געווארען א פיזישער ארבייטס-פלאן, צום סוף איז אויסגעהערט געווארען א בעריכט פון ה' גלאטמאן פון דער לעצטער זיצונג פון דער צענטראלע אין ווארשא.

צוזאמענפאהר פון די האנד-ווערקער-קאמערן

צוויי לאדזער דעלעגאטען צום צוזאמענפאהר

דעם 14. דעצעמבער וועט פארקומען אין ווארשא א קאנפערענץ פון אלע האנדווערקער-קאמערן אין גאנצען לאנד. די קאנפערענץ וועט פארקומען אין לאקאל פון ראט פון די האנדווערקער-קאמערן, ס'וועלען בעטראכט ווערען א ריהע פראגען וואס האבען א פרינציפיעלען כאראקטער פאר די אלגעמיינע האנדווערקער, פון לאדז וועלען צום צו-זאמענפאהר ארויספאהרען 2 דעלעגאטען.

היינט דער לעצטער טאג איינ-צוצאהלען די דריטע ראטע פון דער נאציאנאלער הלוואה

די האנדווערקער-קאמער און די האנדווערקער-ארגאניזאציעס מאכען בעקאנט דעם כלל האנדווער-קער, אז היינט איז דער לעצטער טאג איינצוצאהלען די דריטע ראטע פון דער נאציאנאלער הלוואה. אלע האנדווערקער דארפען ערפילען זייער חוב און די ראטע פינקטליך איינצאהלען.

ווען און וויאזוי דארף מען אנגעבען ביטעס

וועגען אויסקויפען א קלענערע קאטעגאריע פאטענט

גרויסע בעראטונג אין לאדזער קליינהענדלער-פעראיין

אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, איז אויפגעקלערט געווארען, אז אין פערלויף פון לויפענדען חודש דארפען אבגעגעבען ווערען ביטעס וועגען ארויסבעקומען א קלענערע קאטעגאריע פאטענט, ווי דאס געשעפט, לויט דעם אויסערליכען אויסזעהן דארף בעזיצען. אויך דאר-פען אפגעגעבען ביטעס די אלע אונטערנעהמונגען, אין וועלכע מ'האט געמאכט פראטאקאלען ארויס-צונעהמען א גרעסערע קאט. פאטענט, אויב דער אונטערנעהמער וויל אויפ'ן יאהר 1934 אויסקויפען די זעלבע קאטעגאריע פאטענט, וואס אין יאהר 1933.

ביטעס דארפען אויך אפגעבען די אלע גאסען-הענדלער, וועלכע ווילען בעפרייט זיין אינגאנצען פון אויסקויפען פאטענטען.

ווייטער ווערט דערמאנט, דאס די שטייער-אמטען גיבען נישט ארויס קיין פאטענטען 5-טע קאט. אהן ליצענציעס. דעריבער ווער ס'וויל אויפן יאהר 1934 ארויסנעמען א 5-טע קאט. פאטענט מוז אונבעדינגט ארויסנעמען אין מאגיסטראט א ליצענ-ציע. אזוי ווי דאס ארויסבעקומען די ליצענציעס געדויערט ביז 4 וואכען, דארפען די פעראינטערע-סירטע שוין היינט ווענדען זיך מיט ביטעס, ווענען דעם אין מאגיסטראט.

ווייטער איז אנומגערעדט געווארען די פראגע וועגען ריטשאלט. אין דער פערגאנגענער וואך איז אין דער ווארשאווער האנדעלס-קאמער פארגעקומען א זיצונג פון פארשטעהער פון אלע האנדעלס-קאמערן אויף וועלכע ס'איז בעשלאסען געווארען ווענדען זיך צום פינאנץ-מיניסטעריום, דערוויל פערלענגערען דעם ריטשאלט אין זעלבען פארם וואס ביז יעצט אויף איין יאהר.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

אין לאדז האט מען ווידער נעכטען נישט געשאכטען

דער ווידערשטאנד פון די הורטאווניקעס האלט נאך ווייטער אן

דער ווידערשטאנד פון די לאדזער שעכטער געגען איבערנעהמען די שחיטה דורך דער קהלה, האלט ווייטער אן. אין ביידע לאדזער שעכט-הייזער איז נישט געשאכטען געווארען קיין איין בהמה. דאס גאנצע פערזאנאל פון דער קהלה, וואס בעשעפטיגט זיך ביי דער שחיטה איז געווען גרייט צו דער ארבייט, זיי האבען אבער נישט געהאט, וואס צו טון.

די לאדזער שעכטער האבען מיטגענומען ארבייטער פון לאדז און האבען געשאכטען אין זגערזש, קאנסטאנטין, אלעקסאנדער און כאיני. די שעכטערס איז געמאכט געווארען אין די קליינע שטעטלעך גענויסע שווערינקייטן. זיי האבען זיך אבער ווי עס איז אנ'עצה געגעבען. די הורטאווניקעס האבען דאן נעברענגט דאס פלייש קיין לאדז אפצושטעמפלען. ביים אפשטעמפלען איז אויך אנוועזענד געווען א פארשטעהער פון דער סטאראסטווע. אלע שעכטער, וואס האבען געברענגט פלייש קיין לאדז זענען פערנאטירט געווארען.

געהיימנישפולער אנפאל

אויף א הויז-בעזיצער און זיינעם א פריינד, א מייסטער

(2) עהערנעכטען אין אוועגד איז אויף רוג אבראמאווסקעגא און שענקעוויטשא, איינער א יונגערמאן, מיט א טעמפען געגענשטאנד בעפאלען דעם הויז-בעזיצער פון אבראמאווסקעגא 4, אטא האזנער און זיין פריינד, וועלכער איז מיט איהם מיטגעגאנגען, דעם מייסטער ריימונד מאנטשי (פון קארפאגא 4).

דער אנפאלער האט מיט אזא רציחה „גע-לייגט לאטעס" אויף רעכטס און אויף לינקס, אז די צוויי בעפאלענע האבען זיך געגען איהם איי-נעם נישט געקאנט גערנישט אויפטון.

איין זאך, וואס זיי האבען יא געטון, איז דאס, אז — זיי האבען געשריגען גוואלד...

אויף זייערע גוואלדען זענען אנגעלאפען מענשען און געכאפט דעם אנפאלער.

ער האט אנגעגעבען אז ער הייסט לעאן סאפיריא (פון שענקעוויטשא 91), נאר פערוואס ער האט אזוי געשעטקעוועט אויף רעכטס און אויף לינקס, דאס וויל ער בשום אופן נישט אויסזאגען.

דאס איז זיין „פאך - געהיימניש" זאגט ער.

צו די ביידע פערוואונדעטע איז ארויסגע-רופען געווארען פאגאטאוויע, וועלכע האט זיי ערטיילט ערשטע הילף.

מאנטשי'ען האט מען נאך, נעבעך, געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

פאר'ן אפטרייבען א קינד

פערמשפט דעם „אופטוער", דאס „מיידעל", די אקושערקע און די „קומע"

(2) ביי דעם 37-יאהריגען סטאניסלאוו קיעשקאווסקי האט געארבייט אלס דינסטמיידעל די 18-יאהריגע בראניסלאווא זאלעווסקא.

האט זי קיעשקאווסקי פערגוואלטיגט, און זי איז טראגעדיג געווארען.

דאן האט ער איהר געגעבען 25 זלאטעס און געהייסען, אז זי זאל מיט זיין „קומע", דער 26-יאהריגער יאנינא סקאניעטשנא גיין צו דער אקושערקע, דער 52-יאהריגער בראניסלאווא בובעל, וועלכע וועט שוין איהר דאס קינד אפטרייבען.

האט די בובעל צוגענומען דאס געלד, און נעגעבען דער מיידעל א פראשעק, וואס האט איהר געהאלפען, ווי א שטיינער, להבדיל תהלים צו בויכווייטאג...

קיעשקאווסקי האט דאן דאס מיידעל אפגע-שיקט צו איהר פאטער, וואו זי האט אפגעהאט דאס קינד (זאלעווסקא האט דערקלערט, אז גלייך נאכ'ן געבוירען ווערען, איז דאס קינד געשטאר-בען) און עס בעגראבען.

נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס, און עס זענען פערמשפט געווארען:

די זאלעווסקא — אויף 6 חדשים, בובעל — אויף א יאהר, קיעשקאווסקי — אויף א יאהר, און סקאניעטשנא — אויף 2 חדשים.

פון דער בעשולדיגונג אין פערגוואלטיגען איז קיעשקאווסקי בעפרייט געווארען.

5.000 פאלשע מטבעות

אין טעאפילאוו נעבען לאדז איז ענטדעקט געווארען א פאבריק פון פאלש געלד

(2) דער וועכטער פון עטליכע ווילעס אין טעאפילאוו, לעם לאדז, דער 35-יעהריגער מיע-טשיסלאוו קאפטשינסקי האט אויסגענוצט די געלע-גענהייט, וואס הערבסט און ווינטערצייט שטייען די ווילעס ליידיג, און איינגעארדענט אין זיי א פאבריק פון פאלש געלד, וואס ער האט מיט דער הילף פון דער 19-יעהריגער ראמאנא וואלענצקע-וויטש און אנדערע פערשפרייט אין גאנץ פוילען.

נאך א לענגערער אבסערוואציע איז נעכטען אדורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע אין דער „טע אפילאווער מינצערייי", וואו מ'האט געפונען איבער פינף טויזענד פאלשע 2-ער, 5-ער און 10-נער זלאטע-מטבעות.

די ביידע אנגערופענע זיצען שוין אין טורמע.

אזא „קראקאוויאק"...

(2) עהענעכטען אין אוועגד האט מען אין טויער געפונען ליגען א טויט שיכור'ן יונגעמאן.

אז מ'האט איהם אריבערטראנספארטירט אין קאמיסאריאט אריין, ארויסגערופען פאגאטאוויע און ער איז דארט א ביסעל צו זיך געקומען, האט ער דערקלעהרט, אז ער הייסט ארטור קראקאוויאק פון זשרודלאווע 30.

פאליציי האט איהם צוגעשטעלט א פראָ-טאקאל פאר שכרות.

וועגען די לאדזער אקושערקעס

אפיציעלער קאמוניקאט פון דער שטאטישער סטאראסטווע

דער קרייז-דאקטאר איז מודיע אלע אקו-שערקעס, וואס פראקטיצירען אין לאדז, זענען מחויב ביז'ן 20 דעצעמבער 1933 זיך מעלדען אין דער לאדזער שטאטישער סטאראסטווע, קילינ-סקיעגא 152, צימער נומער 7 פון 8 ביז 3 א זייגער אדער שריפטליך זיך ווענדען אין דעמזעלבען אמט, אנגעבענדיג פאלגענדע דאטען:

1) דעם עלטער, 2) דעם נאמען פון דער שולע, 3) די דאטע פון בעקומען דעם דיפלאם, 4) דעם איצטיגען אדרעס.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון די טעקסטילאוצעס

(2) דעם קומענדיגען זונטאג, דעם 10 ד. ח. פארמיטאג קומט פאר אין לאקאל פון דעם קריינ-ראט ז. ז. ז. (פשעיאזד 40) אנ'אלגעמיינע פער-זאמלונג פון טעקסטיל-ארבייטער-פערבאנד, בכדי צו וועהלען מיטגלידער פאר א נייער פערוואלטונג.

Dr. med.

Z.Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

וואוינט יעצט

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לאטשניצע זגערזשער 17 פון 11—1 און פון 2—3 נאכמ.

א יום-טוב פאר אלעמען!!!

ווען זיין דער פרעכ-טיגער פילם-עפאס

SABRA

אויסגעפיהרט אין דער העברעאישער און פוילישער שפראך

וואס אילוסטרירט דאס לעבען און קאמפען פון די

פיאנערען פון יודישען ישוב אין פאלעסטינא

אין די הויפט ראלען: די הויפט-שוישפילער פון דעם בעריהמטען אויף דער גאנצער וועלט

„הבימה"

חנה ראווינא, ע. בערטאנאף, א. מעסקין א. א.

קירצליך אין „ROXY"

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.26
זון-אונטערגאנג 3.26

דינסטאג
5
י"ז
כסלו תרצ"ד

די האנדעלס-שעה'ן

אין דער צייט פון ערב חנא

(2) דאס אינערן-מיניסטעריום האט נעכטען צוגעשיקט אין וואיעוואדען-אמט א צירקולאר מכוח'ן פערלענגערען די האנדעלס-שעה'ן אין די ערב-חנאות-טעג.

דער דאזיגער צירקולאר איז זיך סומך אויף עהנליכע פארארדנונגען פון די פערגאנגענע יאהרען.

אין דער וואך פון 18. ביז'ן 24. ד. ח. איז דערלויבט געווארען צו האלטען אפען די געשעפ-טען ביז 9 אין אווענד, און זונטאג, דעם 24 ד.ח. ביז 6 אין אווענד.

גלאוואטש און אוטשארעק

(2) אויף רוג מלינארסקא און טאקאזשעוו-סקיעגא איז נעכטען ביינאכט איינער קאזשימיערזש אוטשארעק (פון מלינארסקא 38), ווייזט אויס נישט קיין גרויסער שליאכטשיץ, בעפאלען דעם ידיד זיינעם באלעסלאוו גלאוואטש און אזוי איהם צורעכט-געמאכט האנד-און-פוס מיט א מעסער. אז פאגאטאוויע האט איהם געמוזט קומען ראטעווען און אפפיהרען אין ראדאגאסטער שפיטאל.

אוטשארעק'ן האט מען דאגעגען אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט אריין, וואו ער האט דערקלערט, אז גלאוואטש איז שולדיג — ער טשעפעט זיך שטענדיג.

בריף-טרעגער טארען נישט ווינשעווען צום ניי-יאהר

(2) לויט א צירקולאר פון פאסט- און טעלע-גראף-מיניסטעריום איז פערווערט געווארען די בריף-טרעגער צו ווינשעווען אפיציעל א גוט און מזלדיג יאהר די אדרעסאטען.

פאר'ן צוטיילען דורך זיי קאלענדערלעך און גראטולירען צום נייעם יאהר וועלען בריף-טרעגער בענעצויגען ווערען צו דיסציפלינאר-שטראף.

דאקטאר פון שטאטישער פאגאטאוויע

מוז אנקומען צו דער הילף פון א פעלדשער

(2) נעכטען איז ארויסגערופען געווארען פא גאטאוויע אויף פאלודניאווא 20, צו א קראנקען, וועלכער האט בעקומען א בלוט-שטורץ פון האלדז.

דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע, יאראשעווסקי האט ביי דעם קראנקען געטראפען א פעל דשער, וועלכער האט שוין געהאט געטון דאס נוי-טיגע, וואס דארף געטון ווערען אין אזעלכע פא-לען, האט ער „פערקירעוועט דעם דישעל" און געוואלט צוריקפאהרען.

דא האט זיך אבער געמאכט דער ריכטיגער קאך: די דאקטארען, די שכנים האבען געשרי-גען — גוואלד, און סטיימש, און נישט געוואלט אפלאזען דעם ד"ר יאראשעווסקי.

זיי האבען איהם בגוואלד געוואלט פערהאל-טען, אבער דער פעלדשער האט זיך פאר איהם אנגענומען, און נאך לאנגע אמפערנישען איז ער צוריקגעפאהרען בשלום...

זעלבסטמארדעי

(2) עהערנעכטען האט זיך געסמ'ט מיט יא-דינע דער 24-יאהריגער ארבייטסלאזער קאזשי-מיעזש סקורעק (אויף ליפאווא 87). פאגאטאוויע האט איהם אויסגעפלומפט דעם מאגען און איבער-געלאזט אין דער היים.

ארטאפעדישער אנשטאלט

ארטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען בעבען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אפדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

הײנט דער לעצטער טאג פון אײנצאהלען די 5טע ראטע פון דער נאציאנאלער הלואה!

צום אנקומען פון לײדי ערליי און לײב יפה קײן לאדז

די ידיעה, אז לײדי ערליי די שוועסטער פון לאָרד מעלטשעט די שוויגער־טאָכטער פון בע־ווייזענס וויצע קעניג פון אינדיען ווי אויך דער דיכטער לײב יפה, דער הויפט דירעקטאָר פון קרן היסוד אין ירושלים קומען קײן לאָדז, האָט ארויס־גערופן אַ גרויסע פּראינטערעסירונג אין אַלע יודישע קרייזן.

דינסטאָג, דעם 12-טען ה. ח. וועט אײנגע־אָרדנעט ווערן אַנ׳אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע אויף וועלכען לײדי ערליי און לײב יפה וועלען פּראָסטרעטען מיט רעדעס וועגען די איצטיגע לאַגע אין וועלט יודענטום און אין ארץ־ישראל.

אַפּטייקן

הײנטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) הײנט בײנאַכט דיזשורירן: ש. יאַנקע־לעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ל. שטעקעל (לימאַ־נאָווסקיעגאָ 37) ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6) סס. האמבורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּעט־ריקאָווער 307), א. פּיאַטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91).

פּאָליטישע פּראָצעסן

(2) אַלט בעשולדיגטע אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט זײַנען נעכטען פאַרמשפּט געוואָרען:

דער 21-יעהריגער טשעסלאַוו גאַלעוויטש און דער 23-יאָהריגער מאַריאַן־טאַדעאוש ריבאַק — צו אַכט חדשים טורמע.

* * *

(2) אויף אַ צווייטען פּראָצעס זײַנען פאַר־משפּט געוואָרען:

דער 30-יעהריגער טאַדעאוש טראַטשינסקי — אויף 8 יאָהר טורמע, און דער 58-יעהריגער אַל־פרעד דינגער — אויף 8 חדשים.

אַ גרויסער פּאַהזן אויף די טעלעפאָן־דראָטען

(2) פּאָליצײַ האָט נעכטען אַרעסטירט ... אין די טעלעפאָן־דראָטען אין קאָנסטאַנטין. אויף 11 ליסטאָפּאַדאַ־גאַס אַ רויטע פאַהן מיט קאָמוניס־טישע אויפשריפטען.

עס וועט געפיהרט אַנ׳אויספאָרשונג.

פאַר הונגער

(2) אויף קאַשטשעלנאַ גאַס 2 איז אוועק געפאַלען פאַר הונגער די 32-יאָהריגע אַרבייטס־לאָזע יוזעפאַ דשעמבאַ. פּאָגאָטאָוויע האָט זי אָפּ־געפיהרט אין שפּיטאָל.

א גרויסער
פעסטיוואַל
פון דער
יודישער דיכטונג און קונסט
וועט זיין

די פייערליכע אקאדעמיע
צום יובילײ פון
משה בראָדערזאָנ׳ס
20-יעהריגער ליטעראַרישער טעטיגקייט
מיטוואָך, ד. 20 דעצעמבער
(לעצטער טאָג חנוכה)
אין פילהאַרמאָניע־זאַל

א גרויסע שרפה אין א פארבעריי

(2) נעכטען איז אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה אין דער פאַרבעריי פון יצחק־לײב שײנפאַר־בער (פּאָלנאָצנא 24).

דאָס פייער איז ענטשטאַנען פון אַ קוימען־פונק אויפן בוידעם, וואו עס איז געלעגען טרוקענע חיי.

צוויי אַרויסגערופענע פייערלעשער־אַפּטיילונ־גען האָבען די שרפה אין משך פון 2 שעה איינ־געלאָשען.

עס איז אָפּגעברענט געוואָרען, דער גאַנצער דאַך און אַ טייל פון דער פאַרבעריי גופא.

דער היזק איז אַ גאַנץ בעדייטענדער.

2 גרעסטע תלמוד־תורות לעבען איבער א שווערען קריזיס

אויפרוף פון די תלמוד־תורה מחזיקי הדת" און אלטשטאטישע ת״ת (בזשעזשינער 23)

פון די תלמוד־תורות „מחזיקי הדת״ און ת״ת פון אַלטשטאָט (בזשעזשינער 23) בעט מען אונז צו פערעפענטליכען פאָלגענדען אויפרוף:

די צוויי גרעסטע תלמוד־תורות אין לאָדז „מחזיקי הדת״ (סאָלנאַ 7) און תלמוד־תורה דאַלט־שטאָט (בזשעזשינער 23), וועלכע עקזיסטירען אין לאָדז אַנ׳ערך 30 יאָהר געפינען זיך אין אַ זעהר שלעכטען מאַטעריעלען מצב. די עקזיסטענץ פון די דערמאָהנטע אינסטיטוציעס, וועלכע האַלטען אויס ביז 1000 תלמידים איז אַ בעדראָהטע.

פדי צו פערשטאַרקען די פינאַנציעלע מיט־לען פון די דערמאָהנטע צוויי תלמוד־תורות, איז בעשלאָסען געוואָרען צוזאַמען אײנצואָרדנען אַ סיום הספר־תורה־פייערונג ד. 10-טען ד.ח. 3 נאָכמ. „פילהאַרמאָניע״־זאַל.

צו דער פייערונג קומען ספּעציעל די רבנים: דעפּוטאַט הרב לעווין (רײַשע), הרב הירשהאָרן (יאַוואָזנאָ), פּרעזעס פון „אגודת ישראל״ אין פּוילען — ר׳ יצחק מאיר לעווין, פּרעזעס דעפּ. לײבל מינצבערג, פּרעזעס פישל ליבערמאַן און אַנדערע.

מיר ווענדען זיך צו דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג אנטיילצונעהמען אין דער דאָזיגער פייערונג.

גוט מארגען!

דער ערשטער שחיטה־טאג

אין אַ מזל׳דיגע שעה, האָט נעכטען די קהלה איבערגענומען די שחיטה.

אַבי מ׳האָט געזאָגט, אַז די שחיטה איז נישט קיין גאָלדען געשעפט. ווי מיר זעהען, האָבען די געגנער פון איבערנעהמען די שחיטה געהאַט אַ גרויסען טעות; די שחיטה איז, ווי ס׳שטעלט זיך אַרויס, פּונקט אַזאַ געשעפט, ווי אַלע אַנדערע לאָדזער געשעפטען.

לאָמיר נעהמען דעם נעכטיגען ערשטען שחיטה טאָג אין לאָדז, און וויפיל האָט די קהלה פּערדינט אין איין טאָג.

אָט האָבען מיר פאַר זיך דעם אמת׳ען חשבון:

אין משך פון נעכטיגען טאָג, זענען אין לאָדז דער אַלטשטאָטישער שעכט־הויז געשאָכטען געוואָרען 36 קעלבער, פאַרוואָס די שעכטער׳ס האָבען בעצאָהלט כסף ממש... 72 זל. דערפון געהט אַראָפּ 2.16 זל. פאַרן מאַגיסטראַט פאַר אינקאַסע.

אויב די שחיטה קאָסט דער קהלה אַנ׳ערך 1200 זל. אַ טאָג, האָבען מיר פאַר 4 טעג אַ קימאַר־לן פון 4,800 זל. הוצאות. דערפון געהט אַראָפּ 69.84 זל. הכנסה, האָט די קהלה שוין אַ „רייגעם ריוח״ (אויף דער לינקער זייט) פון גאַנצע — 4,730,16 זל.

דער חשבון איז פערשטעהט זיך, אַ חוץ קליי־ניגקייטען, ווי: מודעות, סטעמפּלען, פלוג־בלעטער עלעקטריע, ביי די נאַכט־זיצונגען, טיי מיט צוקער און אַנדערע שמאָכבעס.

אַבי מ׳האָט געזאָגט, אַז די שחיטה איז אַ שלעכט געשעפט. די שחיטה איז פּונקט אַזאַ „וואָל־דען״ געשעפט ווי אַלע אַנדערע לאָדזער געשעפ־טען — איהר האָט דאָך אַ סימן...

אב—נעס

ליקווידירט דעם שטרייק אין „טשענסטאכאוויען"

(2) נעכטען איז ליקווידירט געוואָרען דער שטרייק פון די וועבערס אין דער פראַנצויזישער פאַבריק „טשענסטאָכאָוויען״ אין טשענסטאָכאָוו.

דער שטרייק, וואָס איז אויסגעבראָכען מחמת׳ן נישט פּינקטליכע אויסצאָהלען די לוינען, האָט גע־דויערט 3 וואָכען צייט.

דער לאָדזער טעקסטיל־פּעראיין האָט דעם סכסוך אויסגעגליכען.

ר. איזראעל — דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל־שפּאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

107

טאקע אין דער צייט ווען דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד האָט זיך אַזוי געקלאָגט מיט זײַנע געדאַנקען, האָט זײַן פרוי זיך בעמיהט ווענען נאָך אַ זעהונג מיט איהר מאַן, די ידיעות, וועלכע הערמאַן טאַובע האָט בעקומען פון באַבעצקין האָבען געגעבען די בעסטע האָפנונגען אויף צו דערגעהן דעם אמת און צוזאַמען דערמיט איהם צו בעפרייען פון זײַנע ליידען. די פרוי גאָלד, צוזאַמען מיט הערמאַן טאַובע האָבען גאַנץ גוט פערשטאַנען, אַז גאָלד וואַרט אויף ווייטערדיגע ידיעות, אַז ער לעבט אין ערוואַרטונג און אַ לאַגע פון אומוויסענקייט מאַכט איהם קראַנק, זיי האָבען אָבער נישט געהאַט קיין עצה, זיי האָבען נישט געוואָלט זײַן לאַנגע נאָך ערגער מאַכען, די ידיעות, וועלכע זיי האָבען געקענט געבען גאָלדען זענען געווען נאָר טרויעריגע אינפאָרמאַציעס, די דאָ קומענטען אין קאָרעספּאָנדענץ, וועלכער איז געווען דער אויסגאַנגס־פּונקט פון גאַנצען ענין האָט מען ביי טאַובען צוגע׳גנב׳עט, קיין שום האָפנונגען זענען מעהר נישט געווען, דעריבער האָט די פרוי גאָלד נישט געקענט זיך באַכאַמאָל זעהען מיט איהר מאַן, זי וואָלט איהם נישט געהאַט וואָס צו זאָגען. איצט ווען טאַובע האָט בעקומען אַזעלכע גוטע ידיעות פון באַבעצקין, וועלכער איז געזעסען אין בריסעל, האָט טאַובע געהאַלטען דעם ענין פאַר זעהר גוט און האָט צוגערעדט די פרוי גאָלד, אַז זי זאָל זיך ווידער זעהען מיט איהר מאַן און נישט ערלויבען, אַז ער זאָל זיך ווייטער פּייניגען. פרוי גאָלד איז אײַנגעשטאַנען דערויף און האָט בעקומען די ערלויב־

נישט זיך צו זעהען מיט איהר מאַן, ווידער אַמאָל אַ דאַנק טאַובעס גרויסע בעציהונגען, איז די זעהונג פאָרגעקומען אָהן עדות און זיי האָבען גערעדט פרייע רעדען.

— נאָך וואָס ביזט דו אַהערגעקומען? האָט גאָלד געפרעגט, דערזעהענדיג זײַן פרוי

— כדי זיך מיט דיר צו זעהען.

— אויב דאָס פערשאַפט דיר פערגעניגען...

האָט גאָלד סאַרקאַסטיש געזאָגט

— און כדי מיט דיר צו רעדען,

— דאָס איז נישט נויטיג, איך האָב בעשלאָסען און דאָס גאַנץ קאַטעגאָריש, נישט צו פיהרען מיט דיר קיין שום "געשעפטליכע" אונטערהאַנדלונגען

— ס׳האַנדעלט זיך נישט וועגען קיין געשעפט, נאָר וועגען צוריקבעקומען דײַן פרייהייט, ווען דעם, אַז דו זאָלסט אויסהערען צו ליידען און זיך צו פּייניגען

— ס׳איז אַ שאָד די מיה, איך האָב שוין שלום געשלאָסען מיט מײַן גורל און אַלע איירע קאָמבי־נאַציעס וועלען צו גאָרנישט ברענגען, איך וויל נישט מאַכען קיין שום טוישען, איך וויל נישט נאָר מײַן פרייהייט אָפּקויפען מײַן ווייב, אויב פאַר אַנ׳אַנדערען איז דאָס ביתא, דאַרף איך נישט זײַן קיין ווערקצייג אין יענעמס הענד.

— דאָס איז דײַן זאַך, דו קענסט האַנדלען אַזוי ווי דו פערשטעהסט, ביזט נישט קיין קינד און דאַרפסט אַליין בעטראַכטען גוט דײַן לאַגע. מיר וועט־לען זיך, אָבער נישט אָבשטעלען...

— ווער איז דאָס מיר?

— איך און דער באַנקיר טאַובע

— האָט איהר שוין געשלאָסען אַנ׳איבערגעז אָפּמאַך.

— דערווייל נאָר צו דעם, אַז מיר זאָלען דיר העלפען.

דערווייל... געוויס דערווייל, אָבער דאַן

דאָס וועט מען נאָך זעהען, טאַובע האָט נישט אין זין קיין שום שלעכטס, דאָס איז אַ אידעאַל פון אַ מענש, אַלץ וואָס ער טוט, איז אַרומגענומען מיט אויפריכטיגקייט און ערהליכען ווילען דאָס אַדורכצופיהרען, געוויס איז ער אַ מענש, וואָס דאָס דײַנע אייגענע ליידענשאַפטען און געפיהלען, אָבער דאָס איז נישט ביי איהם אויפ׳ן ערשטען פּלאַן.

— פונדעסטוועגען, האָט ער געשטעלט אַ בעדינג, אַז אויב סוועט זיך אײַנגעבען צו בעווייזען מײַן אומשולד און מיך בעפרייען פון די שרעקליכע בעשולדיגונגען, וועט ער דערפאַר פערלאַנגען מײַן ווייב, געוויס, איז דאָס אַ אידעאַל פון מענשען, געוויס שטעלט ער נישט אויפ׳ן ערשטען פּלאַן דײַנע ליידענשאַפטען און געפיהלען

אַהאָלף, דו האָסט אַ טעות, דו לעבסט דאָ איינזאַם, פאַר דײַנע אויגען שטעהט נאָר דער איין און אײנציגער פּראָבלעם — דײַן לאַגע, דו זעהסט נישט און קענסט נישט זעהען וואָס אַרום דיר טוט זיך, פאַר דיר עקזיסטירט דאָך נישט קיין לעבען — און דעריבער קענסט דו נישט פערשטעהען דאָס אַלץ, מיט וועלכען ס׳איז פערבונדען דער דאָזיגער גאַנצער ענין

— וואַס נוצט מיר די דאָזיגע פילאָזאָפיע, וואָס טויגען מיר די אַלע פּשטלעך, זאָג אָפען, צי איך האָב דיך גוט פערשטאַנען, ווען דו ביזט מיט ער־ליכע וואָכען צוריק געווען ביי מיר, צי האָסט דו מיר נישט געשטעלט דעם בעדינג, אַז אויב איך וועל בעפרייט ווערען, מוז איך זיך מיט דיר גטען?

— יאָ, אמת, איך האָב דעם דאָזיגען בעדינג בעשטעלט, ווייל ער איז אויך מיר געשטעלט געוואָרען.

— דורך וועמען, אויב נישט דורך טאַובען

— יאָ, דורך איהם, אָבער ער מיינט נישט זײַן שלעכטס און אויך נישט מיינס

— צוליב וואָס דען טוט ער דאָס? וואָס פאַראַ כוונה האָט ער דערביי??

— איך וויל אַפילו נישט טראַכטען וועגען דעם, איך בין איצט נאָר אַרומגענומען מיט איין געפיהל, אַראָפּצונעהמען פון דיר און צוזאַמען דערמיט אויך פון מיר און אונזער קינד דעם שאַנדפלעק, אַז דו ביזט אַ רויבער, אַ מערדער, און אין דער אמת׳ן ביזט דו דאָך דאָס נישט, קיין אַנדער ווייס ווי אַזוי דאָס צו דערגרייכען איז נישט פערהאַן ווי נאָר דורך טאַובען און איך גלויב אין אַלץ, איך גלויב אַזוי שטאַרק, אַז איך שטעל זיך נישט אָב אויף קיין שום צוזאָגעכצען און קיין שום הבטחות, איך וויל דיך קודם כל זעהען אַ פרייען און רייבעס מענשען

די פרוי גאָלד האָט שטאַרק געווײַנט, דאָס האָט אַביסעל ווייך געמאַכט גאָלדס האַרץ, ער האָט דאָך פּאַקטיש נישט געהאַט קיין שום מאָטיווען איהר נישט צו גלויבען, אַלץ וואָס ער האָט געטראַכט וועגען איהר איז דאָך נאָר געווען אַ רעזולטאַט פון זײַן פערצווייפלונג און פערגעטערונג, וואָס איז זי דערין שולדיג? צי האָט זי ווייניג מיט דעם קינד געליטען צוליב איהם? צי ליידט זי נאָך איצט ווע־ניג? ווי אַזוי זעהט אויס איהר לאַגע, ווען יעדער איינער איז גאַס קען איהר נאָכווייזען מיט׳ן פינגער

— „דאָס איז די פרוי און טאָכטער פון דעם מערדער און רויבער אַדאָלף גאָלד״

צוליב וואָס דאַרף ער נאָך איהר מעהר שיטען זאַלץ אויף די וואונדען, ניין, ער איז בנוגע איהר נישט גערעכט, ער דאַרף זי נישט אַזוי בעהאַנדלען און מיט איהר אַזוי ברוטאַל רעדען.

(פאָרטזעצונג קומט)

שווערע פינאנציעלע לאגע פון „טאז"

די פערצווייגטע טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט און די גרויסע אונטערשטיצונג, וואס דארף ארגאניזירט ווערן לטובת „טאז"

„טאז" איז די געזעלשאפט אפצוהיטען דאס געזונד פון דער יודישער בעפעלקערונג. דאס איז נישט קיין פילאנטראפישע אינסטיטוציע, נאר א ריין געזעלשאפטליך - סאציאלע און געניסט דעם צוטרוי פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג. די טעטיגקייט פון „טאז" איז גענוג בעקאנט.

די צווייג

בראטונגס-שטעלעס פאר מוטערס

זענען שוין טעטיג זייט 10 יאהר. טויזענטער יודישע מוטערס האבען אונטער דער לייטונג פון דאקטוירים-ספעציאליסטען און קוואליפיצירטע היגיעניסטקעס בעקומען אנווייזונגען, ווי אזוי צו ערציהען זייערע קינדער אין געזונד און פרעהליכקייט. די קינדער אליין האבען בעקומען הילף אין פארם פון גוטער ריינער מילך, מילך-מישונגען, בעשטראהלונגען פון קווארץ-לאמפען א.א.וו.

טויזענטער שוואנגערע פרויען האבען אין די ספעציעלע בראטונגס-שטעלעס גענאסען פון מעדיצינישער הילף אין דער צייט פון שוואנגערשאפט, צוליב דעם האבען זיי זיך בעפרייט פון פערשידענע „זנאכארסקע" מיטלען און פאראורטיילען, וועלכע הערשען אויף דעם געביט צווישען דער ארימער יודישער בעפעלקערונג.

די שול-אמבולאטאריום'ס

ביי „טאז" האבען ערפילט זייער גרויסע אויפגאבע, דורך דער מעדיצינישער השגחה פון וועלכער עס האבען גענאסען צעהנדליגער טויזענטער יודישע קינדער, די יודישע שול-קינדער זענען שטענדיג פאר דער טעטיגקייט פון „טאז" געווען פערוואר-לאזט, שמוציג, צובראכען און קראנק, דער רעזול-טאט פון די שול-אמבולאטאריום'ס איז א גאר גרויסע. „טאז" בעזיצט

רענטגען-סטאציעם

וועלכע האבען אין פערלויף פון 10 יאהר אויס-געהיילט פארך-קראנקע.

אין „זשלאבעק"

פון „טאז" געפונען זיך שטענדיג אין די בעסטע בעדינגונגען 32 זויג-קינדער, א בעזונדער קאפיטעל זענען די זומער-קאלאניעס, וועלכע זענען פשוט א ריין פרישע לונגען די טויזענטער ערב שווינד-זיכטיגע יודישע קינדער, וועלכע ווערבירען זיך פון די ארימסטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג. דורך די 10 יאהר זענען אויף די לאדזשער

זומער-קאלאניעס

פון „טאז" געווען אנ'ערך 9000 קינדער.

ביי אזא ברייט-פערצווייגטער און נוצליכער טעטיגקייט פון דער לאדזער אפטיילונג „טאז" זענען נויטיג גרויסע הכנסות, כדי ישט צו פער-שמעלערען די ראהמען פון דער ארבייט. אין די ערשטע צייטען האט „טאז" בעקומען גרויסע סוב-סידיעס פון אמעריקא און אויך די לאדזער בעפעלקערונג האט ברייט אונטערשטיצט די נוצליכע טעטיגקייט פון „טאז". היינט האט זיך די הילף פון אויסלאנד אפגעשטעלט. דער אינערליכער קריזיס האט אונמעגליך געמאכט דער בעפעלקערונג שטאר קער צו אונטערשטיצען די געזעלשאפט, און די פערוואלטונג פון „טאז" איז בעזארגט פון דער פינאנציעלער לאגע פון דער געזעלשאפט. צוליב מאנגעל אין געלד מיטלען ווערען פאראליזירט אלע נייע אויפטוען, אויפן געביט צו פערהיטען דאס געזונד פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז. צו דעם צוועק ווערט איצט אנגעהויבען א גרויסע אקציע צו זיכערען דעם קיום פון די „טאז"-אינ-סטיטוציעס, שוין איצט דארף געזארגט ווערען, אז די זומער-קאלאניעס זאלען ווייטער קענען נארמאל פונקציאנירען, ס'מוז אדורכגעפיהרט ווערען א גרינד-ליכער רעמאנטפון אלע בנינים אויף דער זומער-קאלאניע, וועלכע דראהען צוליב אלטקייט מיט פונאנדערפאלען.

ס'איז נויטיג אנ'אקציע צו זאמלען וועש, מלבושים און ווארימע קאלדרעס פאר די קינדער אין די קאלאניעס און אין דער זויגלינגס-היים, ס'איז נויטיג צו פערברייטערען די בעשפייזונגס-אקציע פאר די קינדער פון די פאלקס-שולען, חדרים און תלמוד-תורה'ס אין איצטיגען שווערען ווינטער.

די בראטונגס-שטעלען טארען נישט פער-שמעלערען זייער טעטיגקייטס-געביט.

אויף דער גרויסער אקציע פון „טאז" וועט זיך זיכער אפרופען די גאנצע יודישע בעפעל-קערונג.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20 טעל. 213-84.
איין מאל אין יובל אזא געלעגענהייט! באר הילבט, דינסטאג, 9 אוונט
1) 2 גרויסע פארשטעלונגען פאר 1 קליינעם בילעט!
בן-ציון וויטלער
מיט'ן ענסאמבל צום לעצ-טען מאל אין דער אויס-געצייכנטער אפערעטע
„יאנקא ציגיינער"
2) נאך דער פארשטעלונג גרויסע ארטיסטען-פאראדע פון גאנצען ענסאמבל מיט וויטלער'ן בראש.
רעוואלוציע-פרייזען: אלע פלעצער און פארטער 1 זל., באלקאן און גאלעריע 50 גר.
(ווער ס'קויפט פריהער א בילעט בעקומט א נענטערען פלאץ)
פרייטאג, ד. 8 ד"ח וויטלער'ס 11 פרעמיערע „די גאליציאנער חתונה"

ערשטער ארץ-ישראל-פילם „סאברא" אין קינא „ראקסי"

אין די נאהענטסטע טעג וועט אין קינא „ראקסי" (נארוטאוויטש 20) דעמאנסטרירט ווע-רען דער ערשטער ארץ ישראל-פילם „סאברא" מיט'ן אנטייל פון בעריהמטע „הבימה"-ארטיסטען.

„סאברא" איז א לויב-געזאנג פאר דער מסירת-נפש'דיגער ארבייט פון די יונגע פיאנערען, וועלכע האבען אוועקגעווארפען די „אייראפעאישע קולטור" און זיך געגומען צום אקער-אייזען, כדי צו פערוואנדלען ארץ-ישראל פון א מדבר אין אנ'„ארץ זבת חלב ודבש".

דער פילם ווייזט אונז דעם קאמף, וואס די חלוצים מוזען פיהרען מיט דער רויהער נאטור און מיט זייערע שכנים. אט אויפ'ן פאן פון דער דאזיגער העלדישער פיאנערישער ארבייט פער-לויפט די אקציע פון דאזיגען פילם.

די ארטיסטען פון „הבימה" מיט ראווינא, בערטאנאוו, מעסקין און פינקעל בראש שפילען אין דעם דאזיגען פילם.

DR. MED.
H.Różaner
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.
עמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

פון „מזרחי" און תורה ועבודה בעוועגונג

היינט אוונט קומט פאר אין די זאלען פון היגען שטאט-ראט א פייערליכע אקאדעמיע געווידמעט דעם אויפבוי פון א רעליגיעזן ארץ-ישראל.

אין דער אקאדעמיע בעטייליגען זיך: דער פרעזידענט פון „מזרחי" אין פוילען, טאמאשאווער רב הרב ר' שמואל הלוי בראט, ד"ר ש. ב. פעלד-מאן, הרב א. נייפעלד פון ווארשא און ד"ר א. גאטעסדינער פון לעמבערג.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	82.25
3 פראצענטיגע בוראוולאנע —	38.00
4 " דאלארובקא —	48.75
7 " סטאביליזאציע (אמ.)	54.00
8 " ווארשאווער פאנד-בריף	49.50
8 " לאדזער " "	47.00
ענגלישער פונט — — —	29.44
דאלאר - אפיצ. 5.69, נישט אפיצ. —	5.65
גאלד-דאלאר — — — —	9.01
גאלד-רובל — — — —	4.72
דייטשער מארק — — —	2.12

לכבוד חנוכה!
עמפפעהלט דעם גרעסטען אויסוואהל פון די נייעסטע אין- און אויסלענדישע
פערפומען
ווי אויך אלערליי
קאסמעטיק
צו די ביליגסטע פרייזען
די מאדערנסטע פערפומעריע
J. DRUKIER, Zawadzka 5 tel. 175-92.
:-: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדען ראבאט. :-:

פאליציייאישע נאכט-אבלאווס אין פיעטריקאוו

(2) נעכטען בייַנאכט האט די פעטריקאווער פאליציי דורכגעפיהרט אַ גרויסע אַבלאַווע אין די פעטריקאווער „מלינה'ס" און פרייליכע הײזלעך.

עס זענען אַרעסטירט געוואָרען 13 פערדעכ-טיגע פערשוינען, און צווישען זיי — עטליכע פון אַנדערע שטעט, וואָס זענען אַגעקומען קיין פעט-ריקאוו אויף גאַסטראָלען.

מוזיקאלישע נאטיצן

שמעון גאלדבערגס פידעל-רעטשיטאל

א קינסטלער פון העכסטען ג״אד. דאס איז נישט קיין ווירטואז, וואס בליצט מיט שווינדלענדי-גע פאסאזשען, וואס קלימפערט מיט אויף- און אפ סטאקאטי'ס, וואס קיצעלט מיט פלאזשאלעט'ס.

דאס איז א צארטער פידעל-קינסטלער, ווי זיין גאנצע ערשיינונג, וואס זינגט אויס פון זיין פידעל צארט-איידעלע טענער, וואס ווירקען גוט אויף די חושים פון די צוהערער.

וואס ריחות'דיגע און פילפארביגע בלומען זענען פאר'ן אויג און נאז, איז גאלדבערגס פידעל שפילען פאר'ן געמיט און אויער.

אלץ וואס ער שפילט, מעג עס זיין: באך, מאצארט, סען-סאנס און אפילו קלעצקי — אלץ בעהויכט מיט נשמה-איידעלקייט, מיט צארט-געפיהל.

צילט נישט שמעון גאלדבערג מיט זיין קונסט צום גראד פון הובערמאן, יהודה מנוחין, מילשטיין? — יא! אין גאלדבערג'ן האבען מיר זיכער א פירטען גרויסען קינסטלער, וואס וועט, ווי זיינע יודישע קינסטלער-קאלעגען, ווייטער פערשפרייטען די געלייטערטע קונסט אין דער וועלט, נישט קוקענדיג, צי דאס וועט ארויסרופען קנאה ביי די אומות העולם, צי נישט.

D—ski.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, ד. 5 דעצעמבער 1933

7,00 צייט-סיגנאל, 7,05 גימנאסטיק, 7,35 גראמאפאן, 7,35 ידיעות, 7,40 גראמאפאן, 7,52 הויז-ווירטשאפט, 11,40 פרעסע, 11,50 קאמוניקאט, ידיעות, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,05 מוזיק, 12,30 ידיעות, 12,38 סאלאן-מוזיק, 3,25 עקספארט, 3,40 קאנצערט, 4.25 פ.ק.א. קעסטעל, 4,40 רע-פעראט, 4,55 קאנצערט, 5,50 רעפערטואר פון די טעאטערען, קאמוניקאט פון לאדז, 6,00 רעפעראט, 6,20 מוזיק, קעסטעל, 6,35 גראמאפאן, 7,05 פערשידענעס, 7,25 אקטועלער פעליעטאן, 7,40 ספארט, 8,00 אפערעטקע, 10,15 טאנץ-מוזיק, 11,00 קאמוניקאט, ידיעות, 11,05 טאנץ-מוזיק.

• • •

פון אויסלאנד

7,25 וויען – אפערע, 8 בערן – אפערע „האלקא". 9 מיילאנד – אפערעטקע פון קאלמאן.

ד"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלערווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

מעלדונג

גענעלשאפט „קולטור-ליגע" לאדז הנחה בילעטען אין טעאטער און אויף אלע קאנצערטען אין פילהארמאניע

די טעאטראל-ארטיסטישע אפטיילונג גיט ארויס הנחה בילעטען אויף אלע פרייטאג, שבת און זונטאג אין שטאטישען טעאטער צו ביליגע פרייזען די אפט. ארגאניזירט אויף דינסטאג, מיט-וואך דאנערשטאג דעם 5-טען 6-טען און 7-טען ד. ח. דריי גרויסע הנחה פארשטעלונגען צו די נידעריגסטע פרייזען פון 30 גר. ביז 230 (ביי דער קאסע ביז 440).

אויף דער קאמעדיע „געלד איז נאך נישט אלץ" וואס גייט אין ווארשא מיט א ריזיגען דער-פאלג.

די אפט. גיט שוין ארויס הנחה בילעטען אויפ'ן קאנצערט פון דער בעריהמטער פידלער-קינסטלערין עריקא מאריני.

דאנערשטאג ד. 14-טן ד.ח. אין פילהארמאניע בילעטען צו בעקומען יעדען טאג פון 10–3 און 4,30 ביז 9,30 אוונט אין סעקרעטאריאט פון „קולטור-ליגע" זאכאדניע 68 (פראנט פארטער) טעל. 191-15.

שפראך-קורסען

ס'ווערען שוין אנגענומען איינשרייבונגען אויפ'ן קורס פון ענגליש, פראנצויזיש, רוסיש און עספעראנטע, דער אפצאל פאר א גאנצען קורס איז 10 זל. (עספעראנטע 7 זל.) איינשרייב געלד 1 זל.

איינשרייבען זיך קאן מען יעדען טאג פון 10–3 און 9,30–4,30 אין סעקרעטאריאט פון קולטור-ליגע זאכאדניא 68 (פראנט פארטער) טעל 191-15.

יודען געדענקט!
היטלערישע באנדעס פייניגען אייערע ברידער אין דייטשלאנד
אייער געווער געגען זיי איז באיקאט אויף סחורות פון דייטשלאנד!

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט.
זונטאג פון 10—1 מיטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

די לאנגיעהריגע
דרוקעריי און ליטאגראפיע
י. גרינבערג
לאדז, וושכאדניא 45
טעל. 131-90.
פיהרט אויס אלע ארט
דרוק ארבייט ווי:
בריפבויגען, רעכנונגען, קאנווער, פאסט-קארטען, אדרעס-קארטען, ווי-זיט-קארטען, פלוג-בלעטלעך א. א. וו.
צו זעהר ביליגע פרייזען.
שיינע אויספיהרונג. רעעלע בעהאנדלונג.

קלאנג-קינא

CAPITOL

היינט פרעזענטירט מיר דעם סופערפילם פונ'ם ציקל „סעקס אפיל און פערב־עבען", רעזשיסירט דורך דעם בעריהמטען מעריאן גערינג

„דער אפּפאל פון דער גאס"

א ריהרענדע עראטישע וויטאל-דראמע. — א מיטרייסענדע קרעאציע פון סילוויא סידני און דינאמיש-שפיל פון דזשארדזש רעפט. האבען דעם דאזיגען פילם ארויסגערוקט אינ'ם סאמע אויבען-אן פון די מייסטערווערק אין היינטיגען סעזאן.

דער אנהויב פון די סעאנסען אין די מיטענוואך-טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12 30 בייטאג. רער זאל איז גוט געהייצט.

קאנפעקציע - שניידער - מייסטער
כאלופניקעס-פעראיין
אין לאדז, פילסודסקיעגא 12.

ענטשולדיגונג

מיר פיאנטקער שניידער פון דער פירמע ...זען און ווישליצקי בעטען ענט-...שולדיגונג ביים לאדזער שניידער-מייסטער-...פאריין (פילסודסקיעגא 12) צוליב דער ...שלעכטער האנדלונג פון אונזער זייט מיט'ן ...יעלען ברעכען דעם שטרייק, וואס האט ...איינגעבראכען אין דער אויבענדערמאהנ-...טער פירמע. מיר ערקלערען, אז מיר האבען חרטה אויף אונזער טאט און מיר ווארפען זיך אונטער אלע בעשלוסען, וואס די פערוואלטונג וועט אננעהמען לגבי אונז.
טים אכטונג די פיאנטקער שניידער
בערל קארמאזין, זלמן קאלסקי, לעסל קארן

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט א קירזשנער-געזעלען צו בעשטענדיגע ארבייט. צו מעל-דען זיך צום קירזשנער פיעטריקאווער 46

פערשידענעס

אנ'אינטעליגענטער יונגערמאן פון בעסערער היים, בעקאנט אין דער טעקסטיל-בראנזשע, מיט עטליכע יאהר׳ר פראקטיק, זוכט א פאסטען אין א וועבעריי ביי וואס עס זאל נישט זיין מאר א קליי-נעם געהאלט. בעסטע רעפערענצען. צו ערפאהרען אין אדמ. 6599

איך זוך צו קויפען א זאקען-פארמי-רעריי. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „פארמירעריי". 6600

Zgubiłem weksel z własnego wystawienia na sumę Zł. 66.50 pł. 10/1–1934. Weksel niniejszy unieważniam. Sz. Szpigel, Łódź, Piłsudskiego 16.

Zgubiono kwit inkasowy wydany przez Towarzystwo Kredytowe dla Handlu Spożywczego sp.zo.o. Nr. 2958 b na imię Josek Gerszt, Łódź, Drewnowska 33.

Zaginął kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na imię Icek Dawid Silber, zam. w Łodzi, ul. Skwerowa 3 za Nr. 66540 z dn. 25/X–1930 na zł. 15.- 6596

בוכהאלטער און רוטינירטער בי-לאנסיסט מיט לאנגיעהריגער פראקטיק האט נאך איניגע פרייע שטונדען. פאר אנארקענען די ביכער גאראנטיר איך מיט קוליציע. פרייזען מעסיגע. 6597
Leon Krell, Piotrkowska 86, m. 37

קאמפלושען ריינעט כעמיש, פאסא נירט מיט האביק סיסטעם Pogotowie Krawieckie Kiersza. Wstąp Żeromskiego 91 dzwoń 163,30 6596

ענערגישע פערזאנען קענען פערדינען ביז 1000 זל. א מאנאט. אינפארמאציעס ערטיילט: Towarzystwo Bankowe w Grodnie, ul. Hoovera 9

שייטלען

מיט פאריזער שניידע
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערע ערשטקלאסיגע און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערנאווא 5

כעמיש-באסטעריאלאגישער לאבאראטאריום

מ. שאץ

לאדז, פעטריקאווער 37.
טעל. 230-85
פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 - 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

Dr. med.

LEON FUCHS

אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף וואלטשאנסקא 65
(רוג אנדזשעיא) טעל. 172-44
נעמט אן פון 3–5 נאכמ.

Dr

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אוו.

א לאנגיעהריגער
מיליטער-בעאמטער
ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגען פאר צוריקנעקומענע פון אויסלאנד, וועלכע האבען צוליב וועלכע עס איז סיבות נישט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :—: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר
איינציגע שפייזערס.
ב. מאז פיעטריקאווער 10

וועדקעשיעל שירמס — פון — און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19

במספעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען. נעהמט צו אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס. איך צו פערקויפען פלאשען און באטען.

רוטיגירטע
קראנקען-
שוועסטער
מיט לאנגיעהריגער שפיטאל-פראקטיק — נעהמט אן דיזשורען, מאסאזשען און איינ-שפריצונגען. טעלעפאן 157-49.

מאנטאג ד. 4 דעצעמבער
ווערט ווידער געעפענט
פרידוואלד'ס
טאנץ-שולע
10 פאלודנאווא 10
שילער און שילערינס, טענצער און טענצערינס, קענען זיך מעל-דען טעגליך פון 10 פרי ביז 10 אוו.
אכטונג, מחותנים!
איך גיב אפ דעם זאל אויף חתונות
גרעסערע חתונות
גאנץ אומזאנסט.

געזונט איז אנ'אוצר

Primeros
PREZERWATYWY
איז די גאראנטיע פארן געזונט

כירורגישער קאבינעט
Dr. med.

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אפעראציעס, אפאטערנקעס, הילדט זשיזשאקעס א.א.וו.
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.

M. Kantor

איז געווארען איבערגעטראגען
אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

ווייכמיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגעגען מאכט די עלעסטע
הימעז
אויף גאנץ ניי און אויף נייע הימען צו 3.50
געדענקט די אדרעס
„TOLA“
23 Zawadzka 23

אנאנסען
— אין —
נייעם פאלקסבלאט
האבען דעם
גרעסטען ערפאלג.

רעסאזיר אויסוואהל ביי

Szczęśliwy

— פון —

מענער-רעשטעז

אויף אנציגער און פאלטענס, ביליצער, טאמאשאווער א. א. פון די בעסטע קוואליטעטען מאדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פרייזען.

יעדער קויפער בעקומט ראבאט.

קומט און איבערצייגט אייך!

5 נאוואמיעסקא 5

ביי R. Szczęśliwy

פראנט 2-טער שטאק

געדענקט דעם אדרעס.

ביליגער ווי איבעראל

שענער און רעיעלער
וואשט, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען אלערליי אנצוגען, פאלטאס, קליידער, סוועטערס אויך וועש
די לודזשע
כעמישע וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
2 מלינארסקא 2 (ביים ראג בזשעזשינער).
פון 4 זל. א ווינטער-פאלטא, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 א סוועטער, 15 גר. א קאלנער, פון 50 גר. אנ'אויבערהעמד. ס'ווערט נעפארבט אלערליי דאמען- און הערען-גארדעראבען.

שלאסעריי-ארבייטען,
ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
מאשינען - טיילען
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13.

Dr. med.

Z. Datyner

אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-גיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס און גוף, פאר הויקערס אהן פים.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרוים ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אראפ אין דעם פים איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעלע גומענע היילבאנדאזשען בעווטעגען; זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, ליימזנגען ספעציעלע היילגארטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פים און פלאטפים, ווי אויך קינסטליכע גומענע פים.
עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

אכטונג

זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

איך מאך עפענטליך בעקאנט, אז אדאנק דעם ספעציאליסט דיר. י. ראפאפארט, וואלטשאנסקא 10 אין לאדז, (פראנט, פארטער) בין איך גענצליך בעפרייט געווארען פון מיין שווערע ברוך-קראנקהייט. דעם 1 דעצעמבער 1930 האט מיר דער ה' דיר. י. ר. פערלעגט היילבאנדאזשען לויט זיין ספעצ. מעטאדע און נאך א חודש האב איך קאנסטאטירט, אז כ'בין גענצליך אויסקורירט. כ'בין אלט 61 יאהר און בין געווארען אפערירט אהן ערפאלג און היינט פיהל איך זיך געזונד און עמפפעהל היערמיט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט אלע ליידענדע אויף ברוך-קראנקהייט.
(—) Józef Rydel, Nowe-Chojny, ul. Majowa 5.

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט — גר. פרייטאג און ערב-יו"ט 24 גר. אין דער זייט שפאלטען 4
אין טעקסט 40 — 68
זאכ'ן טעקסט 12 — 18
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס איבעריגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש, אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביי נאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.